

ย่านจีน ถิ่นบางกอก

BANGKOK CHINATOWN

ฉบับที่ 1 | มกราคม 2562

(re) NEW ROAD :

ถนนเจริญกรุง
กับ 150 ปี ที่ผ่านไป

กาถิ่น

Walk'in Chinatown :
สนุกกับการเดินในไชน่าทาวน์

เฟ้าพันธุ์จีน

คนรุ่นใหม่ที่มีใจรักตลาดน้อย

ดีดลูกคิด

ตลาดบนท่าเลทองมังกร

ทำความเข้าใจกับโครงการ ย่านจีนถิ่นบางกอก

โครงการย่านจีนถิ่นบางกอก (Bangkok Chinatown) เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และบริษัท ปันเมือง จำกัด เพื่อดำเนินงาน "โครงการฟื้นฟูย่านไชน่าทาวน์สู่การเป็นย่านสุขภาวะแห่งการเดิน" ซึ่งเป็นโครงการระยะที่ 4 พ.ศ. 2560-2561 ต่อเนื่องมาจากโครงการกรุงเทพฯ มหานครน่าอยู่ยั่งยืน (ช่วงที่ 1 พ.ศ. 2555-2556) โครงการสร้างเสริมสุขภาวะ (พื้นที่สร้างสรรค์) ระยะที่ 1-2 (ช่วงที่ 2 พ.ศ. 2557-2559) และโครงการไชน่าทาวน์ย่านน่าเดิน (ช่วงที่ 3 พ.ศ. 2559-2560) ด้วยแนวคิดที่มุ่งไปสู่การดำรงความเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม และวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์ ตลอดจนฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดี ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความตระหนักรู้ในคุณค่าของย่านไชน่าทาวน์ที่สัมพันธ์อยู่กับท้องถิ่น เมือง และประเทศ อันจะนำไปสู่การสร้างชุมชนที่เข้มแข็งและสอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่ย่านไชน่าทาวน์อย่างยั่งยืน

บท.
บทคัดย่อ

ย่านไชน่าทาวน์ ย่านที่มีเสน่ห์ มีชีวิตชีวา มีความหลากหลายของกิจกรรมและผู้คน และไม่เคยหยุดนิ่ง ในช่วงปีหลังมานี้ ไชน่าทาวน์กำลังเผชิญกับความท้าทายครั้งใหญ่จากการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนของเมือง การมาถึงของรถไฟฟ้าใต้ดินสายสีน้ำเงิน สถานีสามยอด ที่ย่านวังบูรพา และสถานีวัดมังกร ริมถนนเจริญกรุง ที่กำลังจะเปิดให้บริการ ในช่วงปี 2562 นี้ นับได้ว่าเป็นโจทย์ใหม่สำหรับผู้คนดั้งเดิมที่อยู่อาศัยและประกอบธุรกิจภายในย่านอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ราคาที่ดินที่พุ่งสูงขึ้นประกอบกับข้อกฎหมายที่สร้างแรงจูงใจในการพัฒนาที่ดินโดยรอบสถานี ทำให้ภาพการปรับปรุงพื้นที่การทุบหรืออาคารเก่า การก่อสร้างตึกสูง พบได้ทั่วไปตลอดแนวถนนเจริญกรุง ย่านไชน่าทาวน์

ในยุคที่ทุกอย่างดำเนินไปข้างหน้าอย่างรวดเร็ว โอกาสย่อมมาสู่คนที่มองเห็น ปรับตัว และคว้าโอกาสนั้นไว้ได้ทัน ในขณะเดียวกัน บทเรียนการพัฒนาเมืองที่ผ่านมามาสอนให้รู้ว่า การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนั้นย่อมทิ้งคนบางกลุ่มไว้ข้างหลังเสมอ วารสารฉบับนี้ จึงอยากร่วมจุดประเด็นและชวนท่านผู้อ่านมาร่วมสังเกตการณ์และตั้งคำถามกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยหวังให้เกิดการพูดคุย รับฟัง และวางแผนอนาคตร่วมกัน เพื่อให้ย่านไชน่าทาวน์แห่งนี้พัฒนาไปอย่างยั่งยืน และยังคงไว้ซึ่งจิตวิญญาณและเสน่ห์ของย่านไชน่าทาวน์ที่หมายรวมถึงผู้คนทุกกลุ่มที่ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างย่านนี้ขึ้นมา

ดวงพร ปิตินานนท์
บรรณาธิการ

สารบัญ

3 โฉล้สำภา

ตลาดเล่งบ๊วยเอี้ยะ

6 กากันัง

Walk'in Chinatown :

สนุกกับการเดินในไชน่าทาวน์

9 เฝ้าพันธุ์จีน

คนรุ่นใหม่ที่มีใจรักตลาดน้อย

11 เรื่องจากปก

(re) NEW ROAD :

ถนนเจริญกรุงกับ 150 ปีที่ผ่านมา

17 เยวราชเมืองน่าอยู่

ธุรกิจใหม่ในย่านเก่า

21 สารพันต่างแดน

การพัฒนาชุมชนและเมือง

ในศตวรรษที่ 21

24 คมความคิด

ปรับโฉม Friendly Market

แนวคิดตลาดเป็นมิตรกับทุกคน

26 ดัดลูกคิด

ตลาดบนทำเลทองมังกร

30 บอกเล่าเก้าสิบ

ชาวประชาสัมพันธ์กิจกรรมในย่านจีน

31 โตะน้ำชา

สารพันสาระบันเทิงเกี่ยวกับวัฒนธรรมจีน

ตลาด เล่งบ๊วยเอี้ยะ

ในอดีตย่านไชน่าทาวน์เยาวราช มีตลาดสดที่มีชื่อเสียงที่คนส่วนใหญ่เรียกว่า “ตลาดเก่าเยาวราช” สถานที่แห่งนี้คนไทยเชื้อสายจีนนิยมมาจับจ่ายใช้สอยและซื้อสินค้าประเภทของสด ของแห้ง และเครื่องปรุงต่างๆ เพื่อประกอบอาหารในงานเทศกาลประเพณีที่สำคัญๆ ในปัจจุบัน ตลาดเก่าเยาวราชได้ปิดตัวลง เนื่องจากมีกลุ่มทุนขนาดใหญ่ซื้อที่ดินบริเวณดังกล่าว ส่งผลให้ตลาดในซอยศาลเจ้าเล่งบ๊วยเอี้ยะที่เคยเป็นส่วนขยายของตลาดเก่าฯ กลายเป็นตลาดแห่งเดียวในย่านเยาวราชที่ยังคงขายสินค้าเกี่ยวกับการประกอบอาหารตามเทศกาลประเพณีของชาวจีนมาจนถึงปัจจุบัน

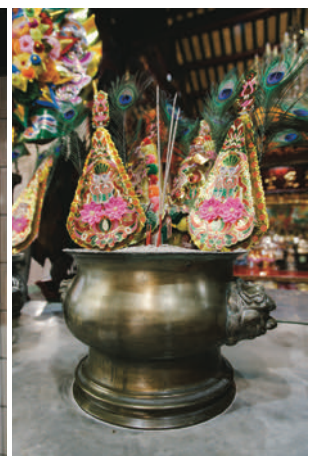
ก่อนจะกล่าวถึงเรื่องของตลาด เรามาทำความรู้จักสถานที่สำคัญของบริเวณนี้กันก่อนนั่นก็คือ ศาลเจ้าเล่งบ๊วยเอี้ยะ เป็นศาลเจ้าแต่จิ๋วเก่าแก่เป็นที่นับถือศรัทธาและกราบไหว้บูชาเพื่อความเจริญก้าวหน้าในกิจการค้าขาย มีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบจีน จากข้อมูลของศาลเจ้าได้สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นศาลเจ้าที่มีอายุยาวนานที่สุดในประเทศไทย โดยมีหลักฐานจากป้ายจารึกของศาลเจ้าที่เขียนเป็นภาษาจีนว่าสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2201 ซึ่งตรงกับสมัยอยุธยาตอนกลาง ภายในมีแท่นบูชารูปเล่งบ๊วยเอี้ยะ และภรรยา ฝั่งซ้ายมือตั้งแท่นเทพเจ้ากวนอู และฝั่งขวามือเป็นแท่นประทับราชินีแห่งสวรรค์ ส่วนด้านขวาใกล้ประตู เป็นที่ตั้งระฆังโบราณที่สร้างมาตั้งแต่รัชสมัยเจ้าแก้วอยู่ตั้งแต่ ช่วงปลายราชวงศ์ชิง และกระถางรูปพระราชทานจากรัชกาลที่ 5 (ที่มา, แผ่นป้ายบริเวณหน้าศาลเจ้า)

ป้ายจารึกของศาลเจ้า

ระฆังโบราณ
สร้างช่วงปลายราชวงศ์ชิง

กระถางรูปพระราชทานจาก
รัชกาลที่ 5

ความสัมพันธ์ของศาลเจ้ากับชุมชน เป็นศูนย์รวมด้านวัฒนธรรม ประเพณีของชาวจีน ได้แก่ เทศกาลตรุษจีน หงวนเซียว งานซิกโกว (ทิ้งกระจาด) งานไหว้พระจันทร์ และเทศกาลเสีซัง หรือการไหว้ขอบคุณเจ้าประจำปี นอกจากนี้ยังมีประเพณีย่อยๆ ในการสักการะเจ้าแต่ละองค์อีกด้วย ที่ตั้งอยู่ในซอยเยาวราช 6 (ตรอกอิสราณภาพ) ถนนเยาวราช หรือเข้าซอยเจริญกรุง 16 จากถนนเจริญกรุง เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

อดีต

ตลาดเล่งบ้วยเอี้ยะ เป็นตลาดที่ขยายตัวมาจากตลาดเก่า ช่วงเวลาที่มีการค้าขายในตลาดเก่ารุ่งเรือง ทำให้พื้นที่ทางการค้า ล้นออกมาถึงซอยศาลเจ้าเล่งบ้วยเอี้ยะ จนกลายเป็นตลาดที่มีความต่อเนื่องกับตลาดเก่า และเรียกชื่อตามสถานที่สำคัญของบริเวณนั้น คือศาลเจ้าเล่งบ้วยเอี้ยะ จากคำบอกเล่าที่สืบต่อกันมาเกี่ยวกับบ้านเจ้าสัวเนียมที่เป็นเจ้าของตลาดเก่าก็อยู่ในซอยนี้ ตลาดในยุคแรกมีลักษณะเป็นแผงลอยขายผัก ต่อมามีการสร้างตึกแถว และเริ่มจัดวางสินค้าโดยใช้พื้นที่ส่วนหนึ่งที่บ้านเป็นที่วางสินค้า มีการนำเข้ามาติดต่อกับต่างประเทศมาวางขาย หรือบางครั้งมีบริษัทนำเข้าสินค้า มาติดต่อกับเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้า เพราะเห็นว่าบริเวณนี้มีคนมาจับจ่ายข้าวของจำนวนมาก

คุณภิกษิต บุญสัมพุทธ ประธานชุมชนเล่งบ้วยเอี้ยะ เล่าว่า ตนเองเป็นรุ่นที่ 5 ของครอบครัวที่มีเหล่ากง เหล่ามาเป็นผู้บุกเบิก และตั้งถิ่นฐานอยู่ที่นี้ จำได้ว่าบ้านหลังเก่ามีลักษณะครึ่งปูนครึ่งไม้ มีอายุมากกว่าร้อยปี สภาพเริ่มทรุดโทรมและคับแคบ จึงได้ทำการปรับปรุงให้มีสภาพดีขึ้นเช่นปัจจุบัน สภาพของตลาดในขณะนั้นไม่ค่อยเรียบร้อยนัก พื้นจะขรุขระ และต่อมาสำนักงานเขตสัมพันธวงศ์ ได้เข้ามาปรับปรุง จนสะอาดและเดินสะดวกกว่าแต่ก่อน

ปัจจุบัน

การค้าของคนดั้งเดิมเริ่มถึงจุดอิ่มตัวเพราะค้าขายมานาน บางส่วนจึงขยับขยายย้ายออกไป ปัจจุบันมีคนจีนเข้ามาเช่าบ้านอยู่อาศัยและทำการค้า สังเกตได้จากสินค้าที่ขายจะเป็นจำพวกใบชา เห็ดหอมแห้ง เป็นหลัก อาจมีเครื่องปรุงจากประเทศจีนปะปนอยู่บ้าง ข้อสังเกตอีกอย่างคือ ผู้ขายจะมีอายุไม่มากนัก พูดไทยไม่ชัด เนื่องจากเริ่มเรียนภาษาไทยได้ไม่นาน การสื่อสารด้วยภาษาไทยไม่ชัดเจน สามารถบอกราคา และบรรยายสรรพคุณของสินค้าได้ไม่มากนัก

สินค้าในตลาดเล่งบ้วยเอี้ยะมีทั้งของสด อาหารปรุงสำเร็จ เครื่องปรุง และของแห้งหลากชนิด สินค้าเหล่านี้มีความโดดเด่นเฉพาะตัวและไม่มีขายในตลาดทั่วไป

ประเภทของสด ได้แก่ ปลา กุ้ง พุดถึงปลา คงต้องเป็นปลาจีนที่สดขนาดที่ถูกตัดเป็นสองท่อน ปลายังคงหายใจทางปาก พะงาบๆ อยู่เลย ของสดที่น่าสนใจอีกอย่าง คือ ปลิงทะเล ตัวใหญ่อ้วนดำ มีสรรพคุณในเรื่องการบำรุงร่างกาย ส่วนใหญ่เป็นปลิงที่นำเข้ามาจากต่างประเทศเพราะคุณภาพดีกว่าในประเทศ สนนราคาอยู่ที่กิโลกรัมละประมาณ 3,000-4,000 บาท หรือบางครั้งอาจราคาสูงถึงกิโลกรัมละ 7,000 บาทเลยทีเดียว นอกจากนี้ เป่าฮ้อ กระบองคุณภาพดีก็สามารถหาซื้อได้ที่นั่นเช่นกัน ในบางช่วงเราอาจพบของสดที่มาจากจีน เช่น เมล็ดถั่วดำสด หรือสินค้าตามฤดูกาลอื่นๆ หมุนเวียนเปลี่ยนกันไป และเป็นสินค้าที่ขายหมดวันต่อวัน

ส่วนของแห้ง ได้แก่ ชาชนิดต่างๆ เห็ดหอม เห็ดหูหนู ฟองเต้าหู้ ดอกไม้จีน ดอกเก็กฮวย กุหลาบแห้ง หน่อไม้แห้ง ผักกาดแห้งหมักเกลือ รวมถึงเครื่องปรุงหลากชนิดที่นำเข้ามาจากประเทศจีนและประเทศใกล้เคียง นอกจากนี้ยังมีวัตถุดิบสำหรับทำเบหมี หม่าไหล่ก้อ (ซาลาเปาสีแดง) และเครื่องเทศนานาชนิด

ของร้านง่วนฮุ้น พริกไทยตรามือที่ 1 ร้านนี้ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2497 จากร้านชำเล็กๆ จนปัจจุบันเป็นผู้ผลิตพริกไทยป่นรายใหญ่ที่มีตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ

สำหรับอาหารปรุงสำเร็จ ที่นี้จัดว่าเป็นแหล่งรวมของอร่อยหลากหลายชนิด มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักมายาวนาน ได้แก่ ร้านข้าวแกง บริเวณหน้าศาลเจ้าที่จะขายเฉพาะช่วงเช้า รสชาติและฝีมือระดับปิ่นโตเถาเล็กการันตีความอร่อย ร้านต่อมาคือเกี่ยมฉ่ายเจ้แดงที่ใส่น้ำมันงา มีกลิ่นหอม รสชาติกลมกล่อม จะขายดีมากในช่วงเทศกาลกินเจ ร้านอ่วงซุย ขายขนมจีบ ร้านบะหมี่ฮ่องกง (Hong Kong Noodles) ร้านฉินติ่มซ่า ร้านฮั่วเซ่งฮง และที่มีชื่ออีกอย่างคือนมอัลมอนด์แบบจีนดั้งเดิม รสชาติเข้มข้นชื่อแห่งหยิ่งแต้ ฉั่งแปะ

ในอดีต ตลาดแห่งนี้จะคึกคักตลอดทั้งปี เพราะเป็นแหล่งของสด เครื่องปรุง และผลไม้นำเข้าคุณภาพดี แต่ด้วยวันเวลาที่เปลี่ยนไป ของสด เครื่องปรุง และผลไม้นำเข้าหลากหลายชนิด สามารถหาซื้อได้ตามห้างสรรพสินค้าที่มีอยู่ทุกมุมเมือง ประกอบกับคนเริ่มทำอาหารน้อยลง จึงไม่จำเป็นต้องหาซื้อของสดทุกวันเช่นแต่ก่อน ตลาดจึงมีผู้คนมาจับจ่ายบางตาในวันปกติ แต่จะขายดีมากในช่วงเทศกาลประเพณีต่างๆ ขายดีจนแม่ค้าไม่ได้หลับได้นอน เรียกว่าขายกันทั้งวันทั้งคืนเลยทีเดียว สำหรับเทศกาลต่อไปที่ใกล้จะมาถึงคือ เทศกาลไหว้เสี่ยซั้ง ขอขอบคุณเจ้าปลายปีประมาณเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม ตลาดก็จะกลับมาคึกคักอีกครั้ง

อนาคต

ในอนาคตอันใกล้ เมื่อรถไฟฟ้าสายสีน้ำเงินเริ่มใช้งาน การขนส่งด้วยระบบรางโดยมี “สถานีวัดมังกร” เป็นสถานีสำคัญที่ขนถ่ายคนจำนวนมากเข้ามาสู่ย่านเยาวราช การขนส่งด้วยระบบราง ย่อมส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของย่านนี้อย่างไม่อาจ

คาดเดาได้ อย่างไรก็ตาม พ่อค้า แม่ค้าในตลาดแห่งนี้ก็เริ่มปรับตัว โดยคาดการณ์ว่า เมื่อมีลูกค้าเพิ่มมากขึ้น อาจต้องมีการปรับปรุงหน้าร้าน ปรับรูปแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับการนำขึ้นรถไฟฟ้า หรือเพิ่มการบริการรับส่งสินค้าให้ถึงบ้าน สำหรับบริเวณภายในตลาดต้องมีการปรับสภาพแวดล้อมให้มีความเป็นระเบียบ สะอาด เช่น การปรับพื้นถนน หรือทำหลังคาเพื่อความร่มรื่นในการเดินจับจ่ายสินค้า

จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ตลาดและย่านการค้ามักเกิดขึ้นตามเส้นทางการสัญจร และพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญของการพัฒนาเมือง ตลาดเล่งบ้วยเอี้ยะก็เช่นกัน จากพื้นที่การค้าที่ขยายตัวออกมาจากตลาดเก่าเยาวราช จนกระทั่งปัจจุบันกลายเป็นตลาดสดเพียงแห่งเดียวของย่านเยาวราชที่ยังคงขายสินค้าที่มีคุณภาพให้กับคนไทยเชื้อสายจีน เพื่อใช้ประกอบอาหารตามประเพณี นั่นหมายความว่า “ตลาดเล่งบ้วยเอี้ยะ” เป็นตลาดที่มีส่วนสำคัญในการค้าจูน และช่วยส่งต่อวัฒนธรรมประเพณีสู่คนไทยเชื้อสายจีนในรุ่นต่อไป... ■

Walk'in Chinatown : สนุกกับการเดินในโซนำทาวน์

โซนำทาวน์ต้องเดิน

การเดินทางภายในเขตสัมพันธวงศ์หรือโซนำทาว์นั้น ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าจะต้องใช้การเดินเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นการเดินไปจับจ่ายซื้อของ ไหว้พระไหว้เจ้า หาของอร่อยกิน เปลี่ยนรถเปลี่ยนเรือ เดินเที่ยวแบบทั้งมีหรือไม่มีจุดหมายก็ตาม แม้แต่เวลาจะชวนใครสักคนไปด้วยกันก็ยังคงใช้คำชวนว่า “...ไปเดินเยาวราชกัน...” เพราะเส้นทางสัญจรจำนวนมากมีขนาดเล็ก เดินรถทางเดียว หรือไม่สามารถขับรถยนต์เข้าไปได้ในหลายบริเวณ ด้วยเหตุนี้ การเดิน จึงถือเป็นทางเลือกที่ช่วยประหยัดเวลา และลดค่าใช้จ่ายจากการเดินทางได้มากกว่าการขับรถหลายเท่าตัว

เรามักพบว่า การเดินทางมาย่านโซนำทาว์ของคนทั่วไปแต่ละครั้ง มักจะมีมากกว่าหนึ่งเป้าหมายและใช้เวลาอยู่ที่นั่นพอสมควร ไม่ว่าจะเป็นเวลากลางวันหรือกลางคืน อาจเพราะย่านนี้มีกิจกรรมที่หลากหลาย สามารถรองรับความต้องการของผู้มาเยือนได้เกือบทั้งหมด เนื่องจากความเป็นย่านการค้า ซึ่งเคยเป็นศูนย์กลางทางธุรกิจและความบันเทิงของเมืองมาก่อน ถึงแม้ว่าใน

ความคิดของหลายๆ คนจะรู้สึกว่าการเดินทางมาย่านนี้เป็นเรื่องยาก ผู้คนเบียดเสียด อากาศร้อน และเส้นทางดูสับสน แต่ก็ยังมีความน่าค้นหาจากความเป็นธรรมชาติที่มาจากผู้คนและวิถีชีวิตดั้งเดิมที่ยังมีกลิ่นอายของวัฒนธรรมจีนเป็นเอกลักษณ์ นอกจากนี้ ยังมีสถานที่ที่น่าสนใจซ่อนตัวอยู่ในตรอกทางเดินหลายแห่ง รอให้นักสำรวจเข้ามาเดินชอกแซก ลองดูลองชิม ให้สัมผัสความตั้งใจที่เดินทางมาถึงที่นี่ในแต่ละครั้ง

ในปี พ.ศ. 2562 เขตสัมพันธวงศ์จะเป็นพื้นที่ที่เข้าถึงได้ง่ายขึ้นด้วยรถไฟฟ้าใต้ดินสายสีน้ำเงิน (สายวงกลมรอบกรุงเทพฯ) ทั้ง 3 สถานีบนถนนเจริญกรุง ทำให้พื้นที่ 1.5 ตารางกิโลเมตรนี้เป็นแหล่งรวมจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจรที่หลากหลาย ทั้งท่าเรือด่วนเจ้าพระยา ท่าเรือข้ามฟาก ท่ารถเมล์ รวมกว่า 20 จุด ซึ่งตั้งอยู่ห่างกันไม่ถึง 800 เมตร หรือเท่ากับการใช้เวลาเดินราวๆ 8-10 นาทีเท่านั้น (อ้างอิงจากการสำรวจระยะทางที่คนกรุงเทพฯ จะยอมเดินจากโครงการเมืองเดินได้-เดินดี: www.goodwalk.org) เมื่อรู้อย่างนี้แล้ว การจอดรถไว้ที่บ้าน แล้วสะพายเป้กับกล่องออกมาตะลอนเดินในย่านโซนำทาว์เพื่อสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ ไปพร้อมกับการเผาผลาญแคลอรีจากอาหารมากมายระหว่างทางไปด้วยแบบไม่ต้องกังวลกับการหาที่จอดรถและค่าจอดรถรายชั่วโมงกันอีกต่อไป ก็ดูจะเป็นความคิดที่ดีไม่น้อย

ภาพแสดงตำแหน่งของจุดเปลี่ยนการสัญจรที่อยู่ในระยะเดินถึงจากสถานีวัดมังกรกมลาวาส

ทำไมถึงไม่เดินไปไชน่าทาวน์ ?

กลุ่มคนที่เราจะกล่าวถึงในที่นี้คือผู้ที่เดินทางมาเพื่อทำธุระต่างๆ ในย่าน ไม่รวมถึงผู้คนที่อาศัยอยู่ภายในย่านที่จะต้องเดินในละแวกบ้านเพื่อจัดการธุระในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว โครงการย่านจีนถิ่นบางกอกได้ทำการเก็บข้อมูลเส้นทางสัญจรในเขตสัมพันธวงศ์ และสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโครงการฯ ภายในช่วง 1-2 ปีนี้ พบว่ามีปัจจัยหลัก 4 ข้อ ที่ส่งผลให้คนไม่อยากเดินในย่านไชน่าทาวน์ ดังนี้

1. ความไม่สะดวกสบายในการเดิน จากอากาศร้อน ความไม่สะอาด และจำนวนคนที่แออัดบนเส้นทางเดินในย่านการค้า โดยเฉพาะช่วงเทศกาลสำคัญต่างๆ ที่บางครั้งอาจจะมีผู้คนมากขึ้นเป็นเท่าตัว จึงต้องการหลีกเลี่ยงการเดินทางบนถนนหรือซอยที่เป็นย่านการค้าขึ้นๆ

2. มีเป้าหมายชัดเจนเพื่อทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเท่านั้น คนกลุ่มนี้มักเลือกเดินทางตรงไปยังเป้าหมายเพื่อจัดการธุระและเดินทางกลับโดยไม่สนใจสถานที่หรือกิจกรรมอื่นที่อยู่ใกล้เคียง เพราะต้องการประหยัดเวลาและหลีกเลี่ยงความวุ่นวายในพื้นที่

3. ไม่รู้จักเรื่องราวของพื้นที่ ทำให้ขาดความสนุกหรือขาดแรงจูงใจในการเดิน เนื่องจากภายในพื้นที่นั้นแทบจะไม่มีใครให้ข้อมูลกับผู้เข้าชมสถานที่อย่างเป็นทางการ เช่น ป้ายบอกรายละเอียด เว็บไซต์ หรือมีคัคเทศก์ท้องถิ่นที่ให้ข้อมูลประวัติความเป็นมาความสำคัญของพื้นที่ และความเชื่อมโยงของสถานที่กับชุมชน ซึ่งมักจะพบเพียงจุดสำคัญที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวอยู่แล้วเท่านั้น

4. ไม่รู้จักเส้นทาง เนื่องจากในพื้นที่มีซอยและป้ายบอกทางที่ซับซ้อนอยู่เป็นจำนวนมาก จนทำให้ผู้คนที่ไม่คุ้นเคยต่างรู้สึกสับสนหรือหลงทางได้ง่าย จากการสังเกตพฤติกรรมการเดินทางของคนทั่วไปที่ไม่คุ้นเคยกับพื้นที่นั้น มักเลือกเฉพาะเส้นทางหลักหรือเส้นทางที่มีข้อมูลท่องเที่ยวแนะนำเท่านั้น เพื่อป้องกันการหลงทาง แต่ในความเป็นจริงแล้ว เราอาจมีทางเลือกมากกว่า 2-3 เส้นทางที่มีความแตกต่างกัน ทั้งสภาพเส้นทาง บรรยากาศ และกิจกรรมระหว่างการเดินทางที่เหมาะสมกับธรรมชาติหรือความสนใจของผู้เดินแต่ละคนในการไปถึงที่หมายเดียวกัน

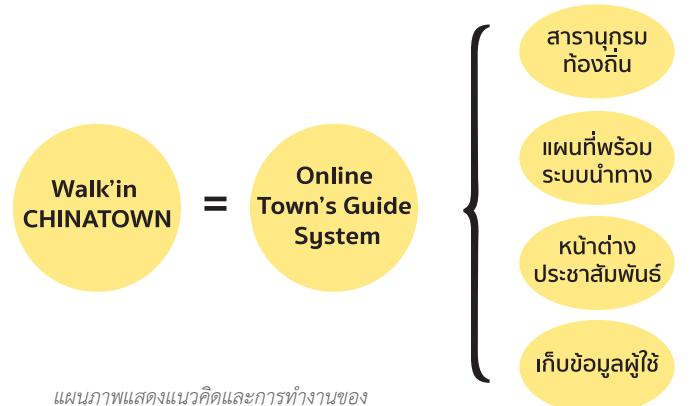
ปัจจัยสำคัญเหล่านี้ส่งผลโดยตรงต่อแรงจูงใจสำหรับการเดินในพื้นที่ โครงการย่านจีนถิ่นบางกอกจึงได้สร้าง **Walk'in Chinatown** สำหรับช่วยให้การเดินทางในย่านไชน่าทาวน์เขตสัมพันธวงศ์ง่ายขึ้น ทั้งการบอกทิศทางและบอกเล่าเรื่องราวของสถานที่สำคัญในมิติของความเป็นท้องถิ่น

แผนที่ออนไลน์ของชุมชน

ก่อนจะพัฒนามาเป็น Walk'in Chinatown ซึ่งเป็นแผนที่แนะนำเส้นทางเดินออนไลน์ โครงการย่านจีนถิ่นบางกอกได้ทำแผนที่สำหรับย่านตลาดน้อย และแผนที่แนะนำ 10 เส้นทางเดินในเขตสัมพันธวงศ์ในรูปแบบของแผ่นพับมาก่อน โดยใช้แนวคิดของการนำเสนอความน่าสนใจของพื้นที่ผ่านมุมมอง เรื่องเล่า และข้อมูลประวัติศาสตร์จากท้องถิ่นเป็นหลัก ซึ่งประสบความสำเร็จในการแนะนำพื้นที่และสื่อสารกับสังคมภายนอกอยู่พอสมควร แต่เนื่องจากแผ่นพับนั้นมีข้อจำกัดอยู่หลายอย่าง เช่น จำนวนข้อมูลที่เหมาะสมกับขนาดของหน้ากระดาษที่มีอยู่อย่างจำกัด การปรับปรุงแผนที่ให้เป็นปัจจุบัน จุดสำหรับแจกจ่ายแผนที่ไปจนถึงงบประมาณในการจัดพิมพ์แผนที่ในแต่ละครั้ง เราจึงนำประสบการณ์และความเห็นที่ได้จากการทำกิจกรรมของโครงการฯ มาพัฒนาเป็นแผนที่ออนไลน์ ให้เป็นทางเลือกเพิ่มเติมจากแผ่นพับ แต่ยังคงรักษาแนวคิดของความเป็นแผนที่จากคนในชุมชนไว้ นอกจากนี้ ยังวางแผนให้ชุมชนเป็นเจ้าของและจัดการเองได้ในอนาคต ด้วยการออกแบบระบบให้ไม่ซับซ้อนจนเกินไป เพื่อให้ชุมชนนำไปพัฒนาต่อยอดได้

จุดเริ่มต้นของแนวคิด คือ การสร้างเครื่องมือที่เป็นมิตรกับชุมชน โดยชุมชนสามารถร่วมเป็นเจ้าของและพัฒนาต่อยอดได้เพื่อความยั่งยืน แผนที่นี้จะต้องทำได้มากกว่าการบอกทิศทางจากระบบนำทาง GPS ดังนั้น การพัฒนาแผนที่จึงเน้นการนำข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ที่เชื่อเชียวให้ผู้คนได้เดินและปฏิสัมพันธ์กับสถานที่หรือผู้คน เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงของผู้ใช้จากเกร็ดความรู้และกิจกรรมที่ชุมชนแนะนำ

การทำงานของ Walk'in Chinatown นี้ ทำหน้าที่เสมือนระบบแนะนำย่านแบบออนไลน์ (Online Town's Guide System) ด้วยเว็บแอปพลิเคชัน (Web Application) ที่ประกอบด้วยการรวบรวมข้อมูลจากชุมชนในลักษณะของสารานุกรมท้องถิ่น ทั้งในด้านของวิถีชีวิต ผู้คน ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี เทศกาล สถานที่สำคัญ โดยเฉพาะประวัติศาสตร์บอกเล่าที่มาจาก

แผนภาพแสดงแนวคิดและการทำงานของ Walk'in Chinatown

ความทรงจำของคนในพื้นที่ แล้วนำข้อมูลไปแสดงผลอยู่บนแผนที่นำทาง ที่ชุมชนสามารถเพิ่มเติมหรือปรับลดข้อมูลทั้งตัวอักษร ภาพ ภาพเคลื่อนไหว หรือแม้แต่การประชาสัมพันธ์กิจกรรมและเทศกาลในย่าน ซึ่งสามารถพัฒนาต่อยอดไปเป็นระบบที่สามารถสนับสนุนด้านเศรษฐกิจชุมชนได้อีกเช่นกัน

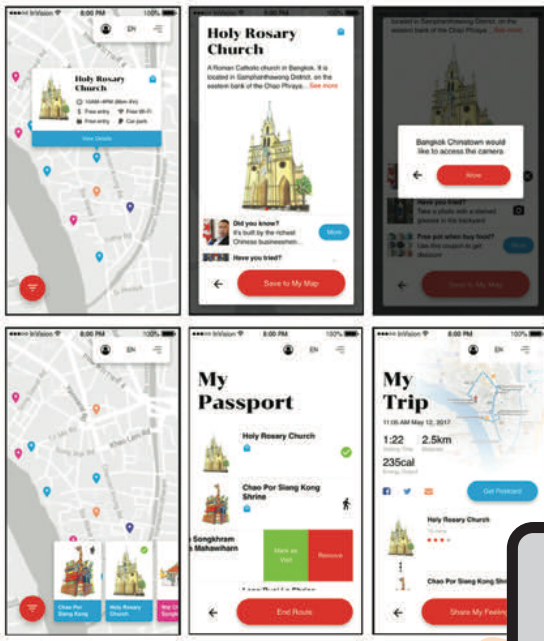
นอกจาก Walk'in Chinatown จะเป็นเครื่องมือที่พาผู้ใช้เข้าไปสำรวจพื้นที่แล้ว ยังสนับสนุนให้ผู้ใช้นำเส้นทางและประสบการณ์ที่ตนได้รับมาแบ่งปันกันในแวดวงสังคมออนไลน์ของผู้ใช้ด้วยกันเอง เพื่อสร้างให้เกิดชุมชนของผู้รักการเดินในย่านไชน่าทาวน์ ในเวลาเดียวกัน ระบบจะบันทึกข้อมูลเส้นทางที่ถูกเลือกเดิน ข้อมูลการเยี่ยมชมสถานที่ เพื่อรวบรวมสถิติจากพฤติกรรมของผู้ใช้งานที่สามารถนำไปใช้พื้นฐานข้อมูลสำหรับการวางแผนพัฒนาย่านอย่างมีทิศทางในอนาคต

ในส่วนของการพัฒนา Walk'in Chinatown สามารถปรับใช้ในพื้นที่อื่นๆ ได้ง่าย เพราะระบบไม่ซับซ้อนและมีความยืดหยุ่น แต่ส่วนที่สำคัญที่สุดในการนำไปพัฒนานั้น คือ ผู้ดูแลระบบ และข้อมูลที่มาจากพื้นที่นั้นๆ ซึ่งหมายถึงความยั่งยืนที่ชุมชนเป็นเจ้าของข้อมูลและมีอำนาจในการสร้างแนวทางการบริหารจัดการเครื่องมือได้ด้วยตัวเองตามแนวคิดตั้งต้นที่ต้องการให้เป็นมิตรกับชุมชน โดยทางโครงการฯ มีความคาดหวังว่าเครื่องมือนี้จะมีส่วนช่วยในการรวบรวมองค์ความรู้ที่ได้จากการทำงานในพื้นที่มาเผยแพร่ เพื่อนำไปพัฒนาต่อยอดให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน และช่วยให้ผู้คนที่เดินทางมายังไชน่าทาวน์ ได้มีทางเลือกในการเดินได้หลากหลายเส้นทางมากขึ้น ช่วยลดความแออัดของเส้นทางเดินหลักจากการแนะนำผู้คนไปยังพื้นที่ใหม่ๆ เพื่อให้เกิดการกระจายตัวของการพัฒนา ระบบโครงสร้างพื้นฐานและเศรษฐกิจในตรอกซอยหรือชุมชนเล็กๆ อย่างทั่วถึง

ทั้งนี้ ท่านสามารถเข้าใช้ Walk'in Chinatown ได้ที่เว็บไซต์ www.walk.in.th และสามารถรับชมวิดีโอทัศน์แนวคิดการออกแบบเว็บไซต์ได้ที่ www.goo.gl/X6KY9b

(บน) แผนที่ย่านตลาดน้อย และ (ล่าง) แผนที่แนะนำ 10 เส้นทางเดินในเขตสัมพันธวงศ์ฉบับแรก

ตัวอย่างการใช้งานเว็บแอปพลิเคชัน walk.in.th บนหน้าจอสี่เหลี่ยมของโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน

คนรุ่นใหม่ ที่มีใจรักตลาดน้อย

วันนี้ อยากรพาท่านผู้อ่านไปรู้จักกับ พี่ผึ้ง อมรา สมกมลสกุล หนึ่งในสมาชิกกลุ่มคนรักตลาดน้อย ที่เกิดและโตในย่านตลาดน้อย และหวังที่จะช่วยให้ตลาดน้อยพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นอย่างมีคุณค่า

ก่อนที่จะรู้เหตุผลและมุมมองต่อตลาดน้อยของพี่ผึ้ง เราไปทำความรู้จักประวัติคร่าวๆ ของพี่ผึ้งกันก่อนดีกว่าค่ะ พี่ผึ้งเล่าว่า ในสมัยเด็กๆ เธอเกิดและโตอยู่ที่บ้านหลังเก่าบริเวณชุมชนโชฎึก ก่อนที่จะย้ายมาอยู่ที่บ้านหลังนี้ บนถนนวานิช 2 ที่มีหน้าร้านทำแหวนบรอนซ์ ก่อนจะเปลี่ยนมาเป็นร้านขายกาแฟ ที่ยามเช้าจะเป็นสภากาแฟเล็กๆ ของคนในชุมชน และยามบ่ายก็กลายเป็นที่แวะเวียนของลูกค้านักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

พี่ผึ้งถือว่าเป็นคนรุ่นใหม่ที่เติบโตมากับวัฒนธรรมการใช้ชีวิตแบบคนไทยเชื้อสายจีน คือ การส่งลูกเรียนในโรงเรียนจีนอย่าง

โรงเรียนจีเจิ้ง (ปัจจุบันปิดทำการลงแล้ว) ที่นอกจากเรียนวิชาการทั่วไปแล้ว ยังเรียนรู้ภาษาจีนจากเหล่าซือ (ครูใหญ่) เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวันอีกด้วย รวมทั้งการประกอบกิจการทางบ้านของคุณพ่อพี่ผึ้ง ยังเป็นเครื่องยืนยันถึงการเป็นคนไทยเชื้อสายจีนที่มีความรู้เชิงช่าง ส่งต่อความรู้จากรุ่นสู่รุ่น และยังคงยืนยันว่าเป็นคนตลาดน้อยที่แท้จริงอีกด้วย กับการประกอบอาชีพค้าอะไหล่เก่าหรือที่รู้จักกันในนาม เชียงกง โดยทางคุณพ่อพี่ผึ้ง ชายแหวนบรอนซ์ อีแต่น และเสริมแหวนบรอนซ์ “...เพราะความเจริญรุ่งเรืองในอดีตของอาชีพเกษตรกรรมในประเทศไทย จึงมีความต้องการมาก

มากจนเห็นคุณพ่อต้องนั่งทำแหนบรธอีแต่นตั้งแต่เช้าจนถึง 3 ทุ่มเกือบทุกวัน แต่ในปัจจุบัน สภาพเศรษฐกิจ รวมทั้งเครื่องจักรทางการเกษตรเปลี่ยนแปลงไป ทำให้การใช้รถอีแต่นลดลง ความต้องการแหนบรธ และการเสริมแหนบจึงลดลงตาม รวมทั้งอายุของคุณพ่อที่มากขึ้น ช่างฝีมือ และลูกจ้างก็ลดน้อยลง...” ทำให้ปัจจุบันหยุดทำกิจการดังกล่าวลง และเปลี่ยนมาประกอบกิจการขายกาแฟและเครื่องดื่ม ภายใต้ชื่อร้าน Blacksmith Café แหน

พอถามถึงภาพจำของพี่ฝูงในช่วงเวลา 30 กว่าปี ต่อย่านตลาดน้อย พี่ฝูงเริ่มเล่าจากตัวบ้านปัจจุบัน ก่อนที่คุณพ่อของเธอจะซื้อมาทำกิจการ คือ “...เป็นหน้าร้านขายเพชรพลอยที่เชื่อมกับซอยเจริญกรุง 22 ที่อดีตมีร้านขายพลอยเรียงราย และยังมีร้านบริเวณปากซอยที่ยังคงขายอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์สำหรับเจียรพลอย รวมทั้งโรงทำเครื่องประดับบริเวณหน้ากรมเจ้าท่าที่ยังคงประกอบกิจการอยู่ในปัจจุบัน...เป็นเหมือนจุดรองรับกิจการให้กับย่านชายทองเยาวราช และย่านขายเพชรพลอยสุรวงศ์...”

พอขยับภาพจำไปจากตัวบ้าน เธอก็เริ่มเล่าจากพื้นที่ใกล้เคียงอย่างบริเวณหน้ากรมเจ้าท่าว่า “...ตึกกรมบ้านช่องเปลี่ยนจากตึกไม้พื้นต่ำกว่าถนน เป็นตึกปูนสูงใหญ่ ส่วนด้านหลังก็เปลี่ยนไปเป็นแฟลต และอะพาร์ตเมนต์เกือบทั้งหมด นอกจากตึกกรมบ้านช่อง ผู้คนก็เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน บ้างก็ล้มหายตายจาก บ้างก็ย้ายออกไป ทำให้กิจการ อาชีพ และการอยู่อาศัยในย่านก็เปลี่ยนแปลงไป จากเดิมทั้งค้าขายและนอนในตลาดน้อย ปัจจุบันเป็นเพียงที่ค้าขายและออกไปพักอาศัยข้างนอกแทน...” แต่บ้านพี่ฝูงยังคงทำมาค้าขายและพักอยู่ที่นี้ตั้งเช่นในอดีต ก็เพราะ “...ที่นี้ยังกว้างขวางพอ เรายังอยู่แล้วมีความสุข เรามองว่าที่นี่สะดวกสบาย ใกล้เคียงๆ อย่าง อยู่ในแหล่งชุมชน ใกล้อาหารการกิน ใกล้ตลาด ใกล้ขนส่งมวลชนทุกประเภท ทั้งรถเมล์ เรือ รถไฟใต้ดิน...”

เรียกว่าตั้งแต่เด็กจนโต พี่ฝูงก็ใช้ชีวิตอยู่ในย่านตลาดน้อยมาโดยตลอด และด้วยความเป็นคนตลาดน้อยเต็มตัว จึงเป็นหนึ่งในเหตุผลที่ทำให้พี่ฝูง ตัดสินใจเข้าร่วมกลุ่มคนรักตลาดน้อย (คณะทำงานที่จัดตั้งโดยคนในชุมชน รวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมและพัฒนาพื้นที่ย่านตลาดน้อย) สาเหตุแรกเริ่มในการเข้ามาช่วยทำงานในกลุ่มคนรักตลาดน้อย เพราะการชักชวนของแกนนำรุ่นพี่อย่างพี่จู้ (จุฬารัตน์ กังวานภูมิ) และพี่รุ่ง (รุ่งจันทร์ เฉลิมวิริยะ) ที่อยากหาคนมาช่วยจัดการเรื่องงานเอกสารสำหรับติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ และพี่ฝูงก็มองว่าตัวเองพอทำได้ “...จึงอยากใช้สิ่งที่ตัวเองมีอยู่ให้เป็นประโยชน์ และมองว่าการทำงานให้ชุมชนไม่ใช่เรื่องที่ไม่ดี เราารู้สึกว่ามันจะเป็นประโยชน์ในอนาคตข้างหน้าไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมให้กับชุมชน และเป็นการเปิดให้เรารู้จักคนมากขึ้นด้วย เปิดโลกทัศน์ให้กว้าง ให้เรารู้ว่าชุมชนเราควรจะไปทางไหน เราจะเอาความรู้อะไรไปช่วย ช่วยชุมชนอย่างไร...” รวมทั้งพี่ฝูงยังเสริมอีกว่า ในปัจจุบัน “...ตลาดน้อยเปลี่ยนไปเพื่อ

“

...ไม่ว่าตลาดน้อยจะเปลี่ยนไปอย่างไร แต่พี่ฝูงมองว่ามันจะเปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีขึ้น ถ้าเราปลูกฝังลงไป ในเมล็ดพันธุ์ใหม่ๆ ของคนที่นี่ เมื่อไหร่ที่คนเห็นคุณค่าว่าที่นี่คือที่เกิด ที่กิน ที่เลี้ยงเขามา เขาก็จะรัก และรักษาที่นี่ให้อยู่ต่ออย่างมีชีวิตชีวา...

”

รองรับการท่องเที่ยวมากขึ้น มีนักท่องเที่ยว ทัวร์เดิน ทัวร์จักรยานที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เมื่อมีคนใหม่เข้ามา สังคมก็ต้องเปลี่ยน การค้าก็ต้องเปลี่ยน แต่อยู่ที่ว่าแต่ละคนจะเปลี่ยนช้าหรือเร็ว จะใช้ศักยภาพของตัวเอง ความถนัดของตัวเอง มาทำอะไรในพื้นที่ เช่น ถ้าเราโปรโมทให้ตลาดน้อยเป็นที่รู้จักจากคนภายนอก พอคนเข้ามาเที่ยวแวะมาตลาดน้อย สินค้า อาหารการกิน ร้านค้าที่อยู่ในตลาดน้อยก็ยอมอยู่ได้ เป็นการเกื้อกูลพึ่งพาซึ่งกันและกัน...” ส่วนตัวพี่ฝูงเองมองว่า “...ถึงการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงจะมาอย่างรวดเร็ว ส่วนตัวมองว่าบางอย่างก็อาจต้องเปลี่ยนไปตามกาลเวลา แต่บางอย่างที่สามารถปรับให้เข้ากับยุคสมัยได้ก็อยากให้เกิดไว้ เช่น อาคารเก่า บ้านเก่า โดยเฉพาะในตลาดน้อยที่มีบ้านหลายหลังเป็นบ้านเก่า ส่วนตัวก็อยากให้เกิดไว้ ไม่อยากให้ทุบทิ้ง เพราะแต่ละหลังก็มีเรื่องราวเฉพาะของตัวเอง ถ้าเราปลูกฝังคนในพื้นที่ เจ้าของบ้านเจ้าของอาคาร ให้รับรู้ถึงคุณค่า ประวัติ และความสำคัญของตนเอง ให้รู้ว่าจะเปลี่ยนแปลงอย่างไรที่ยังคงรักษาอาคารเหล่านั้นไว้ได้อยู่ ส่งเสริมให้น่าสนใจ และให้คนได้รู้เรื่องราวของสถานที่นั้นๆ เพราะในตลาดน้อย พื้นที่เป็นซอยขนาดเล็กสามารถใช้งานได้ทุกๆ ที่ หากนักท่องเที่ยวได้พบเจอผู้คน ได้พูดคุย ได้รู้เรื่องราวประวัติของอาคาร หรือพื้นที่นั้นๆ ก็เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกแบบหนึ่ง...”

สุดท้ายพี่ฝูงมองว่า “...ไม่ว่าตลาดน้อยจะเปลี่ยนไปอย่างไร แต่พี่ฝูงมองว่ามันจะเปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีขึ้น ถ้าเราปลูกฝังลงไป ในเมล็ดพันธุ์ใหม่ๆ ของคนที่นี่ เมื่อไหร่ที่คนเห็นคุณค่าว่าที่นี่คือที่เกิด ที่กิน ที่เลี้ยงเขามา เขาก็จะรัก และรักษาที่นี่ให้อยู่ต่ออย่างมีชีวิตชีวา...” ■

(re)NEW ROAD : ถนนเจริญกรุงกับ 150 ปีที่ผ่านมา

การสัญจรบนถนนเจริญกรุงในสมัยที่ยังมีการเดินรถราง
(ที่มา: <https://www.thaipost.net/main/detail/14421>)

ถนนเจริญกรุง เส้นทางสัญจรที่สำคัญเส้นหนึ่งของกรุงเทพมหานคร ทอดยาวผ่านเขตพระนคร สัมพันธวงศ์ ป้อมปราบศัตรูพ่าย บางรัก สาทร บางคอแหลม ซึ่งในอดีตเป็นย่านศูนย์กลางพาณิชย์กรรมริมแม่น้ำเจ้าพระยา มีรถราง และเป็นต้นกำเนิดของธุรกิจต่างๆ ในประเทศ รวมถึงกิจการการค้าระหว่างประเทศจำนวนมาก นับได้ว่าถนนสายนี้เป็นถนนสายสำคัญที่เติบโตไปพร้อมกับกรุงเทพฯ ในยุคที่ก้าวสู่ความทันสมัยแบบตะวันตกทั้งในด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรมตั้งแต่เปิดใช้ครั้งแรกเมื่อ 155 ปีที่แล้ว

เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2404 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างถนนเส้นใหม่ขึ้น ในพระนคร ขนาดกว้าง 4 วา เชื่อมพระนคร จากถนนสนามไชยไปจนถึงย่านท่าเรือ ขานเมืองที่ถนนตก รวมระยะทางทั้งสิ้น 8,575 เมตร ถนนเส้นนี้ถูกสร้างขึ้นเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองและการใช้ รถม้าของชาวต่างประเทศตามคำขอ ของกงสุลหลายชาติ ใช้เวลา 2 ปี จึงสร้าง เสร็จใน พ.ศ. 2407 เป็นถนนรุ่นแรกๆ ของกรุงเทพฯ ที่ใช้เทคนิคและแนวคิด การก่อสร้างแบบฝรั่ง ในเวลานั้น ถือเป็น แบบอย่างในการสร้างถนนเส้นอื่นๆ ตามมา เมื่อถนนสร้างเสร็จใหม่ๆ คนทั่วไป จะเรียกว่า “ถนนใหม่” ชาวตะวันตกเรียกว่า “นิวโรด” (New Road) ต่อมา ทรงโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามถนนเส้นนี้ว่า “ถนน เจริญกรุง” ซึ่งมีความหมายถึงความเจริญ รุ่งเรืองของบ้านเมือง เช่นเดียวกับถนน บำรุงเมือง และถนนเฟื่องนครในเวลา ไล่เลี่ยกัน

เมื่อดูตามเส้นทางของถนนจะพบว่า ถนนเจริญกรุง ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา ของย่านริมแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นอย่างมาก เพราะเป็นถนนที่เชื่อมย่านสำคัญ 3 ย่าน ได้แก่ เกาะกรุงรัตนโกสินทร์ที่เป็นศูนย์กลาง การปกครองและวังต่างๆ บริเวณถนน มหาไชยจนถึงคลองรอบกรุง ต่อมาคือ ย่านชุมชนคนจีนที่เป็นย่านค้าขาย ท่าเรือ ซึ่งเป็นศูนย์กลางกระจายสินค้าของเมืองบริเวณ สำเพ็งตั้งแต่คลองรอบกรุง มาจนถึงคลอง ผดุงกรุงเกษม และสุดท้ายคือ ย่านชาน พระนคร ตั้งแต่ย่านบางรักที่เป็นย่าน ของชาวตะวันตก ซึ่งอยู่ถัดจากคลอง ผดุงกรุงเกษม ยาวไปจนถึงถนนตก แม้ว่า ถนนเจริญกรุงจะตัดผ่านย่านของคน หลากหลายเชื้อชาติ แต่ในภาพรวมนั้น ถนนเจริญกรุงเป็นเสมือนศูนย์รวม วัฒนธรรมตะวันตก ดังปรากฏให้เห็นจาก ลักษณะอาคารสถาปัตยกรรม และกิจการ ห้างร้านที่ได้รับอิทธิพลแบบตะวันตก มากมาย ด้วยเหตุนี้ ย่านถนนเจริญกรุง

จึงเป็นย่านศูนย์กลางพาณิชยกรรม (CBD: Central Business District) ในยุคแรกๆ ของกรุงเทพมหานครในเวลานั้น

ถนนเจริญกรุง มีความสำคัญต่อ เมืองมากขึ้นหลังจากช่วงทำสนธิสัญญา เบาว์ริง ซึ่งเปิดการค้าเสรีโดยอนุญาตให้ สหราชอาณาจักรเข้ามาดำเนินธุรกิจไทยได้ และต่อมาจึงเป็นชาวตะวันตกชาติอื่นๆ ในเวลาไล่เลี่ยกัน ประเทศไทยจึงเริ่มหันมา ใช้ถนนในการสัญจรแทนที่ใช้แม่น้ำ ทำให้ย่านต่างๆ ที่เรียงรายอยู่ตามถนน เจริญกรุงนั้น ค่อยๆ พัฒนาเป็นย่านการค้า ริมแม่น้ำเจ้าพระยาที่เฟื่องฟูมากของเมือง เพราะความเจริญใหม่ๆ ต่างทยอยขยับ ขึ้นมาเปิดกิจการและสำนักงานขนาดถนน เจริญกรุงเป็นจำนวนมาก หลังจากที่เคย กระจุกตัวกันอยู่แค่เพียงริมฝั่งแม่น้ำ เจ้าพระยาเท่านั้น ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 มีการตัดถนนเพิ่มขึ้นอีกกว่า 110 สาย และ เปิดกิจการเดินรถรางเป็นประเทศแรก ในเอเชีย ทั้งแบบม้าลากในปี พ.ศ. 2430 ต่อมาเปลี่ยนเป็นแบบไฟฟ้าเมื่อปี พ.ศ. 2437 จนถึง พ.ศ. 2511 จึงได้หยุดการ เดินรถไป ดังนั้น จะเห็นได้ว่าถนนเจริญกรุง นั้นมีบทบาทร่วมไปกับการเจริญเติบโต ของกรุงเทพมหานครเรื่อยมาตั้งแต่เริ่มเปิด ใช้งาน

เจริญกรุง ในวันที่โตตามเมืองไม่ทัน

ถนนเจริญกรุงนั้นเติบโตไปพร้อมกับ เมืองเรื่อยมาตั้งแต่สมัยที่ถนนยังใช้เพียง โคมไฟจากตะเกียงเพราะยังไม่มีไฟฟ้า พื้นถนนเป็นหลุมเป็นบ่อจากฝนและน้ำวิ่ง จนต่อมาจึงเปลี่ยนเป็นโคมไฟฟ้า มีรถรางใช้ มีถนนที่เรียบจนรถจักรยานยนต์และ รถยนต์วิ่งกันเต็มถนน ถ้าเปรียบเทียบกับ สมัยนี้ก็คงมีความทันสมัยคล้ายถนนสีลม หรือสุขุมวิทในปัจจุบัน ตั้งแต่ช่วงหลังปี พ.ศ. 2504 ประเทศไทยเริ่มประกาศใช้แผน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ทำให้กรุงเทพฯ ที่เป็นศูนย์กลางการ

ปกครองได้พัฒนาอย่างรวดเร็วทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคม และความสัมพันธ์กับต่าง ประเทศ ส่งผลให้เมืองขยายตัวอย่าง รวดเร็วพร้อมกับแหล่งงานที่มากขึ้น จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นต่อเนื่องอย่าง รวดเร็ว จาก 2 ล้านคน (พ.ศ. 2503) เป็น 4 ล้านคนใน 20 ปี และ 6 ล้านคน ใน 40 ปี (อ้างอิง: กรุงเทพมหานคร:เมืองโตเดี่ยว ตลอดกาลของประเทศไทย; กาญจนา ตั้งชลทิพย์) ทำให้ศูนย์กลางของเมืองเริ่ม ขยับออกไปย่านอื่นๆ ที่มีความกว้างขวาง มากขึ้น เนื่องจากย่านเจริญกรุงนั้นแทบจะ ถูกจับจองไปทุกตารางนิ้ว ทำให้ยากต่อการ ขยายตัว ประกอบกับย่านใหม่ๆ นั้นเอื้อต่อ การพัฒนาสาธารณูปโภคมากกว่า ทั้งไฟฟ้า น้ำประปา และการคมนาคมขนส่งทางบก

ทิศทางการพัฒนาเมืองของกรุงเทพฯ ในสมัยนั้นจึงเติบโตตามชายขอบถนน (Ribbon Development) ที่ตัดใหม่เป็นจำนวนมากและกระจายการเติบโตของเมืองอย่างไม่มีที่สิ้นสุดตามแนวถนนต่างๆ ศูนย์กลางเมืองจึงไม่ได้ถูกจำกัดอยู่ที่ถนนเจริญกรุงอีกต่อไป

การเพิ่มถนนอีกเป็นจำนวนมากของกรุงเทพฯ ส่งผลให้การขนส่งทางน้ำและการตั้งถิ่นฐานริมแม่น้ำในย่านถนนเจริญกรุงไม่เป็นที่นิยมเหมือนแต่ก่อน เนื่องจากพื้นที่ริมน้ำบริเวณถนนเจริญกรุงนั้นมีความหนาแน่นสูงและยากที่จะขยาย ประกอบกับผู้คนใช้รถยนต์มากขึ้นจึงต้องการความสะดวกสบายที่ตอบสนองวิถีชีวิตตามไปด้วย ทำให้เกิดการย้ายถิ่นฐาน

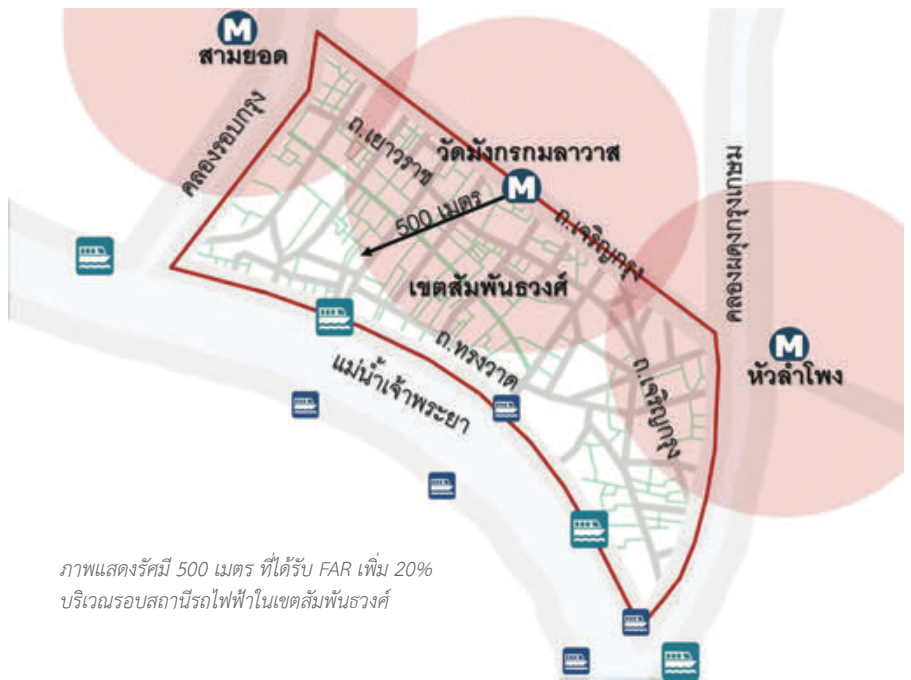
ของประชากรและการขยายขยายย่านศูนย์กลางพาณิชย์กรรมไปยังทำเลใกล้เคียงที่รองรับระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ได้ดีขึ้น เช่น สีลม สาทร ปทุมวัน เพราะถนนในย่านเจริญกรุงนั้นมีขนาดเล็กและเดินรถทางเดียวในหลายบริเวณ นอกจากนี้ อาคารในย่านเจริญกรุงล้วนถูกออกแบบเป็นตึกแถว (Shophouse) ขนาดเล็กที่ใช้ระบบโครงสร้างแบบเก่า คือ ผนังรับน้ำหนัก เป็นอาคารพาณิชย์สูงเพียง 2-3 ชั้น และไม่มีที่จอดรถ นอกจากนี้ ระบบขนส่งมวลชนในแนวถนนเจริญกรุงนั้นมีทางเลือกไม่มากนัก นับตั้งแต่ตรรางได้หยุดให้บริการไปเมื่อปี พ.ศ. 2511 เนื่องจากต้องใช้ถนนหนึ่งเลนสำหรับเดินรถและมีต้นทุนที่สูงกว่ารถเมล์ จึงเหลือเพียงแต่รถเมล์และเรือด่วน

เจ้าพระยาเท่านั้น ปัจจุบัน ผู้คนจึงรู้สึกไม่สะดวกและหลีกเลี่ยงที่จะเดินทางเข้ามาในย่านนี้โดยเฉพาะในเวลาเร่งด่วน เนื่องจากถนนสายนี้เต็มไปด้วยโรงเรียนขนาดใหญ่หลายแห่ง ในแต่ละวันจึงมีผู้ปกครองจำนวนมากต้องเดินทางมารับ-ส่งบุตรหลาน ส่งผลให้การจราจรในช่วงเช้าและเย็นนั้นติดขัดเป็นอย่างมาก

ในขณะที่ย่านรอบๆ กำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว แต่ย่านถนนเจริญกรุงนั้นกลับไม่ค่อยมีการพัฒนาใหม่ๆ ในช่วงเวลาหลายสิบปีมานี้จากสองปัจจัย ปัจจัยประการแรก คือ กลไกการถือครองที่ดินภายในย่าน โดยในสมัยเริ่มสร้างถนนที่ดินสองข้างทางมักจะเป็นของรัฐหรือเจ้าของที่ดินรายใหญ่ (Land Lord) ดังนั้น ผู้ที่อาศัยและเปิดกิจการอยู่ตามถนนเจริญกรุงมักจะเป็นผู้เช่าชาวต่างชาติ เช่น ชาวจีนหรือฝรั่งซึ่งไม่สามารถถือครองที่ดินได้ตามกฎหมาย นอกเสียจากว่าจะมีสัญชาติไทย ต่อมา เมื่อถนนเจริญกรุงเริ่มเป็นทำเลที่ได้รับความนิยมมากขึ้น จึงเริ่มมีการขายที่ดินของเอกชนบางแปลงออกไปในลักษณะของการจัดสรรที่ดินแล้วสร้างเป็นอาคารพาณิชย์แบ่งขาย การถือครองที่ดินเริ่มเปลี่ยนกรรมสิทธิ์จากเอกชนรายใหญ่เป็นเจ้าของที่ดินรายย่อยมากขึ้น ส่งผลให้ที่ดินในปัจจุบันนั้นยากต่อการพัฒนาทั้งในรูปแบบของการรวมแปลงที่ดินระหว่างเจ้าของที่เป็นภาคเอกชนเพื่อจัดรูปที่ดินใหม่หรือแม้แต่การซ่อมแซมอาคารพาณิชย์ที่ใช้โครงสร้างร่วมกันเพราะจำเป็นต้องใช้กระบวนการเจรจากันระหว่างเจ้าของอาคารหลายราย ส่วนในกลุ่มผู้เช่าอาคารการเปลี่ยนแปลงอาคารนั้นเป็นไปได้ยากเพราะอำนาจการตัดสินใจทั้งหมดจะขึ้นอยู่กับเจ้าของที่ดิน

ปัจจัยที่สอง คือ ผังเมืองและกฎหมายควบคุมอาคารที่ไม่เอื้อต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอาคารในย่านเก่าของเมืองเก่าไค่นัก เช่น อาคารตึกแถวริมถนนเจริญกรุงที่มีขนาดเล็กนั้นไม่สามารถปรับปรุงอะไรได้มากนักตามพระราช

บัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 เป็นต้นมาซึ่งกำหนดให้การรื้อและสร้างอาคารใหม่เป็นไปได้อย่างขึ้นจากการกำหนดระยะถอยร่นระหว่างอาคารและทางสาธารณะ และเมื่อรวมสองปัจจัยนี้เข้าด้วยกันจะพบว่าทำเลที่ดินย่านถนนเจริญกรุงนั้นมีราคาแพงแต่ไม่สามารถพัฒนาอะไรได้มากนัก ส่งผลให้ผู้อยู่อาศัยเดิมและผู้ที่ต้องการเข้ามาลงทุนในย่านขาดแรงจูงใจในการลงทุนเพื่อพัฒนาพื้นที่ ผู้คนรุ่นใหม่ ๆ จึงทยอยย้ายออกจากย่านไปโดยทิ้งอาคารเหล่านี้ไว้คงเหลือแต่เพียงชุมชนดั้งเดิมที่มีความผูกพันกับพื้นที่ และกลุ่มธุรกิจเก่าแก่ของชาวจีนที่ต้องการรักษาประวัติศาสตร์และรากฐานขององค์กรไว้ตามความเชื่อเท่านั้น

ภาพแสดงรัศมี 500 เมตร ที่ได้รับ FAR เพิ่มขึ้น 20% บริเวณรอบสถานีรถไฟฟ้าในเขตสัมพันธวงศ์

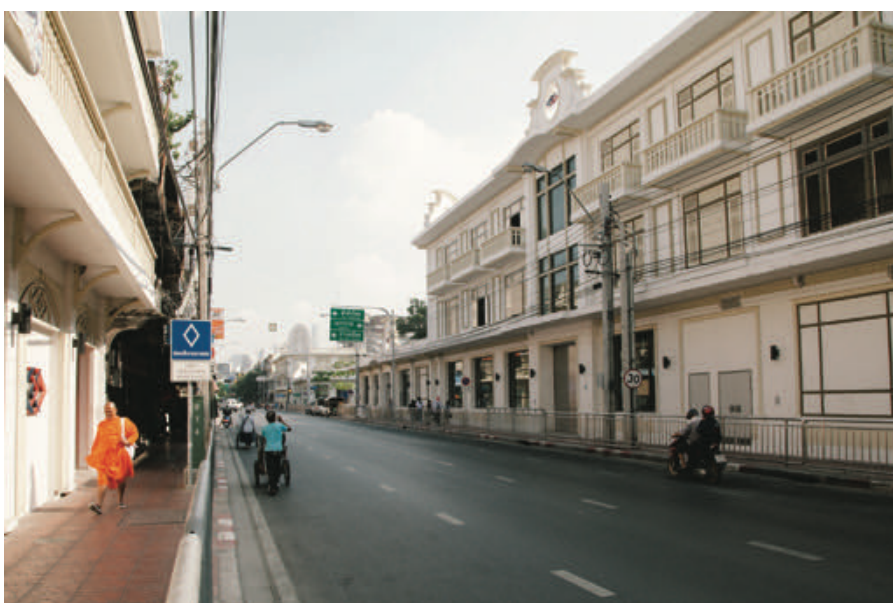
รถไฟฟ้ากับแรงจูงใจในการพัฒนาที่ดิน

หลังจากรถรางไฟฟ้าบนถนนเจริญกรุงหยุดทำการไปได้ 51 ปี ในปี พ.ศ. 2562 นี้ ถนนเจริญกรุงจะมีสถานีรถไฟฟ้าเพิ่มขึ้นจากส่วนต่อขยายของรถไฟฟ้าใต้ดิน (MRT) สายสีน้ำเงินถึง 2 สถานี ได้แก่ สถานีสามยอด ที่ย่านวังบูรพา และสถานีวัดมังกรกมลาวาส บริเวณใจกลางย่านไชน่าทาวน์ รถไฟฟ้าสายสีน้ำเงินนี้จะกลายเป็นสายหลักที่เดินรถเป็นวงกลม โดยมีหลายสถานีที่

สามารถเปลี่ยนเส้นทางไปยังสายอื่นๆ เพื่อไปยังพื้นที่ทั่วทั้งกรุงเทพฯ ทำให้การเดินทางมายังย่านไชน่าทาวน์นั้นสะดวกขึ้นเป็นอย่างมาก

ที่ตั้งของสถานีรถไฟฟ้านั้นส่งผลโดยตรงต่อราคาที่ดินที่เพิ่มสูงขึ้นไปพร้อมกับแรงจูงใจในการพัฒนาที่ดิน โดยเฉพาะในรัศมี 500 เมตร รอบสถานี ตามข้อกำหนดของผังเมืองรวมฉบับปี พ.ศ. 2556 ซึ่งปรับเพิ่มสัดส่วนพื้นที่ก่อสร้างต่อพื้นที่ดิน (FAR: Floor Area Ratio) ทำให้ใช้ประโยชน์ที่ดินได้มากขึ้นตามไปด้วย ส่งผล

ให้ทำเลที่ยังไม่ได้พัฒนา สามารถนำที่ดินมาใช้ประโยชน์ได้เต็มศักยภาพมากขึ้น แต่สำหรับย่านเมืองเก่า นั้น แม้ว่าอาจช่วยฟื้นฟูย่านที่ซบเซาให้ดีขึ้นได้ แต่ในเวลาเดียวกันอาจเป็นการทำลายย่านด้วยกลไกของราคาที่ดินและการลงทุนโดยไม่คำนึงถึงมรดกวัฒนธรรมและชุมชนในพื้นที่ ยกตัวอย่างเช่น เขตสัมพันธวงศ์เป็นพื้นที่พาณิชยกรรม (พ.3) อนุญาตให้มี FAR ได้ไม่เกิน 7 เท่า (FAR 7:1) แต่หากพื้นที่นั้นอยู่ในรัศมี 500 เมตร รอบสถานีรถไฟฟ้า จะได้รับสิทธิ์ในการพัฒนาเพิ่มขึ้นอีก 20% หมายความว่า หากมีที่ดินแปลงหนึ่งขนาด 1 ไร่ หรือ 1,600 ตารางเมตร ในเขตสัมพันธวงศ์ เจ้าของที่ดินสามารถสร้างอาคารขนาดพื้นที่ใช้สอยได้ไม่เกิน 11,200 ตารางเมตร (คิดเป็น 7 เท่าของพื้นที่ดิน) แต่หากอยู่ในรัศมี 500 เมตรรอบสถานี จะสามารถสร้างอาคารที่ใหญ่มากขึ้นเป็น 13,440 ตารางเมตร ทั้งนี้ จะต้องพิจารณาควบคู่กับพระราชบัญญัติควบคุมอาคารว่ามีข้อกำหนดของการก่อสร้างอาคารเพิ่มเติมในประเด็นใดหรือไม่ เช่น ระยะถอยร่น ความสูงอาคาร หรือกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบขอบเขตสูงสุดของการพัฒนาที่ดินในแต่ละแปลง

อาคารทางขึ้นลงสถานีรถไฟฟ้าวัดมังกรกมลาวาสบนถนนเจริญกรุงซึ่งตั้งอยู่ใจกลางย่านไชน่าทาวน์

พื้นที่เขตสัมพันธวงศ์เกือบทั้งหมด อยู่ในรัศมี 500 เมตร ของการพัฒนารอบ สถานีรถไฟฟ้าทั้ง 3 สถานี ทำให้มรดก วัฒนธรรมในย่านเก่าแห่งนี้ ทั้งอาคารที่มี คุณค่าทางสถาปัตยกรรม และชุมชนผู้อยู่ อาศัยดั้งเดิมที่มีความรู้ ภูมิปัญญาด้าน วัฒนธรรมที่สะท้อนความเป็นย่านจีน ดั้งเดิมของกรุงเทพฯ เริ่มตกอยู่ในความ เสี่ยง หากไม่ถูกคิดให้เป็นส่วนหนึ่งของการ พัฒนาพื้นที่ในอนาคต

มีอะไรใหม่ในเจริญกรุง ?

ในยุคปัจจุบันที่หลายคนนิยามว่า เป็นยุคดิจิทัลอนันต์ ความโหยหาอดีต (Nostalgia) ได้กลับมาเพื่อเติมเต็มความ รู้สึกบางอย่างที่ขาดหายไปในปัจจุบัน โดยเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม แฟชั่น หรือ งานออกแบบที่ปรากฏในวิถีชีวิตของคน จนเริ่มเป็นกระแสที่สำคัญของยุคนี้ ถนน เจริญกรุงเริ่มกลับมาสร้างเสน่ห์ให้กับย่าน เมืองเก่าที่เริ่มจะซบเซาลงให้กลับขึ้นมา มี ชีวิตชีวาอีกครั้ง เช่น วิถีชีวิตแบบดั้งเดิม อาคารตามแนวถนนเจริญกรุง โดยเฉพาะ ตามหัวมุมแยกถนนที่สำคัญซึ่งถูกออกแบบ ให้เด่นและเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่ได้รับการ ปรับปรุงดูแลตามสมัยนั้น กลายเป็นกลุ่ม อาคารเก่าที่ถูกรักษาไว้โดยบังเอิญและมี คุณค่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) ที่สะท้อนความเป็นย่านเก่า และบอกเล่าถึงประวัติศาสตร์ของ ถนนเจริญกรุงได้เป็นอย่างดี อาคารเก่า เหล่านี้ได้ถูกนำมาปรับปรุงในแนวทางที่ สร้างสรรค์ ทั้งในด้านการปรับโฉมธุรกิจเดิม ที่มีอยู่ให้ร่วมสมัยขึ้น หรือนำมาสร้าง กิจกรรมใหม่ๆ เช่น พื้นที่ทางด้านศิลปะ จำพวกสตูดิโอ แกลเลอรี และร้านรวง สมัยใหม่จำพวกคาเฟ่ต่างๆ ที่อาศัยความ เก๋าแก่ของสถานที่มาเป็นต้นทุนที่สำคัญ

กลุ่มศิลปินและนักออกแบบรุ่นใหม่ ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ นับเป็น ส่วนสำคัญในการสร้างความเปลี่ยนแปลง ของย่านด้วยการเข้ามาอาศัยพื้นที่เพื่อ การสร้างสรรค์ผลงานมากกว่า 4-5 ปี แล้ว

อาคารเก่าห้องหัวมุมบนถนนเจริญกรุงที่มักจะเต็มไปด้วยรายละเอียดทางสถาปัตยกรรมที่สวยงาม

แต่การย้ายสำนักงานใหญ่ของคุณย สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) จากย่าน สุขุมวิทมาตั้งอยู่ที่อาคารโปรชนีย์กลาง ริมถนนเจริญกรุงย่านบางรักนับเป็นตัวอย่าง สำคัญ เพราะการมาของ TCDC นั้น ไม่ได้ มาแค่สถานที่ แต่มาพร้อมกับเจตนาที่ ต้องการฟื้นฟูย่านไปพร้อมๆ กับการสร้าง บรรยากาศของความเป็นย่านสร้างสรรค์ที่ อาศัยความร่วมมือร่วมใจกับภาคีหลาย ภาคส่วนทั้งรัฐและเอกชน ในเบื้องต้นได้เริ่ม โครงการ Co-Create เจริญกรุง และ เทศกาล Bangkok Design week ไปแล้ว

ในปีที่ผ่านมา ซึ่ง TCDC ได้วางขอบเขต พื้นที่ย่านสร้างสรรค์ไว้บนถนนเจริญกรุง ตั้งแต่ย่านตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ ไปจนถึงบริเวณสะพานตากสิน เขตบางรัก โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่อาคารโปรชนีย์กลาง ซึ่งเป็นที่ตั้งของ TCDC

ในการรับรู้ของผู้คน ณ เวลานี้ ถนน เจริญกรุงเริ่มกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อ ชมงานศิลปะ และเรียนรู้วิถีชีวิต สังคม ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเมืองผ่าน ผู้คน ชุมชน และอาคารสถานที่แบบดั้งเดิม ที่สร้างสรรค์ให้กับพื้นที่ในย่านนี้อย่าง

อาคารเก่าบนถนนเจริญกรุงย่านบางรักบริเวณใกล้สถานีรถไฟฟ้า BTS สะพานตากสินซึ่งเต็มไปด้วยผู้คนและเป็นที่ตั้ง ของกิจการเก่าแก่มากมาย

มากมาย จนเปรียบเสมือนสตูดิโอขนาดใหญ่ ที่มีทั้งนักถ่ายภาพและนักท่องเที่ยวเข้ามา เยี่ยมชมและถ่ายรูปเป็นจำนวนมาก ในแต่ละวัน โดยให้ความสนใจกับตรอก ซอย บ้านเรือน ชุมชน และผู้คนที่ล้วนแต่ เป็นของจริงที่มีความสวยงามตาม ธรรมชาติ สิ่งเหล่านี้ล้วนสร้างแรงดึงดูดให้ สังคมเริ่มหันมาสนใจถนนเจริญกรุงอีกครั้ง ผ่านประสบการณ์ตรง และสื่อสังคม ออนไลน์ที่กำลังมีบทบาทอย่างมากใน สังคมยุคนี้

กลับมาได้ไหม... เจริญกรุง ?

แม้ว่าถนนเจริญกรุงจะเป็นถนนเก่าแก่เส้นแรกของประเทศไทยที่มีอายุร่วม 150 ปีแล้ว แต่ยังคงไว้ซึ่งเรื่องราวของผู้คน ความทรงจำ ตลอดจนวิถีชีวิตที่ผสมผสาน ทั้งความเก่าและใหม่เอาไว้ได้อย่างลงตัว สิ่งที่น่าสนใจคือความเป็นย่านเก่าริมน้ำ ที่เปลี่ยนตัวเองจากศูนย์กลางเศรษฐกิจของเมืองสู่บทบาทใหม่ทางการเป็น ศูนย์กลางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ศิลปะ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกรุงเทพฯ ประกอบกับย่านเจริญกรุงนั้นมีความหลากหลายด้านการใช้งานพื้นที่จากคน หลายกลุ่มที่มีความต้องการสัมผัสพื้นที่ ในรูปแบบที่แตกต่างกันมากขึ้น เช่น กลุ่ม นักท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่ไม่ได้ต้องการเพียงแค่ มาจับจ่ายใช้สอยหรือพักผ่อนริมแม่น้ำตาม โรงแรมห้าดาวเหมือนแต่ก่อนเท่านั้น แต่ต้องการเรียนรู้และเข้าไปสัมผัสวิถีชีวิต ถึงในชุมชน ตลาด วัด ศาลเจ้า โบสถ์ มัสยิด ที่ตั้งอยู่รอบๆ ถนนเจริญกรุง โดยจุดเด่น จะอยู่ที่ร้านอาหารและสินค้าดั้งเดิมที่เปิด กิจการมาหลายชั่วอายุคน รวมถึงธุรกิจ ใหม่ๆ ที่นำต้นทุนความเก่าแก่ของพื้นที่มา นำเสนอได้อย่างลงตัวก็ร่วมกันสร้าง แรงดึงดูดให้กับพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น เราจะพบได้ว่าถนนเจริญกรุง เส้นเดิมกำลังมีการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ เกิดขึ้นอยู่ในหลายบริเวณ จากแรงกระตุ้น ของกระแสการพัฒนาพื้นที่รอบๆ สถานี

อาคารโปรเซสซีกลางบางรักซึ่งเป็นที่ตั้งของ TCDC และศูนย์กลางของย่าน Creative District

โครงการ Warehouse 30 ในย่านสี่พระยาที่นำโกดังกลับมาใช้ประโยชน์เป็น Creative Community Complex

รถไฟฟ้า การพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ และความ โหยหาอดีตของคนเมือง ส่งผลให้ถนน เจริญกรุงกำลังจะกลับมาในบทบาทใหม่ที่ เต็มไปด้วยความคิดสร้างสรรค์ แต่ยังคง ลักษณะเฉพาะตัว (Character) ของความ เป็นศูนย์กลางเมืองที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ เจ้าพระยา และความเป็นต้นกำเนิดของ หลายสิ่งไว้ได้อย่างลงตัว ซึ่งความท้าทาย

ของการพัฒนาพื้นที่นี้จะอยู่ที่การกำหนด วิสัยทัศน์และปฏิบัติการสำหรับการพัฒนา และฟื้นฟูย่านเก่าของเมืองควบคู่ไปกับการ พัฒนาสมัยใหม่ได้อย่างลงตัว เพื่อรักษา ต้นทุนทางวัฒนธรรมของพื้นที่อันประกอบ ด้วยประวัติศาสตร์และผู้คนดั้งเดิม เป็นสำคัญ ■

ธุรกิจใหม่ในย่านเก่า

การมาถึงของรถไฟฟ้าสายสีน้ำเงินในย่านเยาวราชที่กำลังจะเปิดให้บริการภายในปี 2562 สร้างความเปลี่ยนแปลงของธุรกิจทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ที่ขยับตัวเพื่อตอบรับกับการพัฒนาเมืองของภาครัฐ ซึ่งมีการคาดการณ์ว่าจะนำพามากกว่าหนึ่งหมื่นรายเข้ามาสู่พื้นที่ย่านเยาวราชได้อย่างสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น โอกาสการพัฒนานี้ ทำให้อาคารเก่าหลายแห่งถูกนำมาปิดฝุ่นและปรับใช้เพื่อทำธุรกิจต่างๆ ที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเจ้าของพื้นที่ การเกิดขึ้นของธุรกิจใหม่โดยเฉพาะที่พักอาศัยในรูปแบบโฮสเทลเป็นหนึ่งในธุรกิจที่ได้รับความนิยมและมีจำนวนมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ห้องพักขนาดเล็กราคาย่อมเยา แทรกตัวอยู่ตามตรอกซอยเล็กในย่านชุมชน ตอบโจทย์สำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบบรรยากาศเมืองเก่า ได้สัมผัสวิถีชีวิตของผู้คน อีกทั้งเดินทางสะดวกด้วยท่าเล็กลางเมือง มีตัวเลือกในการเดินทางที่หลากหลาย และอยู่ใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญต่างๆ

วันนี้ ผู้เขียนจะพาทุกท่านไปพูดคุยกับผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่มีมองเห็นโอกาสและศักยภาพของพื้นที่ นำมาเป็นต้นทุนในการพัฒนาธุรกิจใหม่ในย่านเก่าอย่าง URB Y โฮสเทลย่านทรงวาด

จากตึกห้องเย็นแห่งแรกของกรุงเทพมหานครสู่การเป็นโฮสเทลดีไซน์เรียบง่ายย่านทรงวาด เปิดตัวไปเมื่อช่วงต้นปี 2561 เกิดจากการรวมตัวของนักผังเมือง 3 คน คือ คุณแอน ภรณ์พัทธ์ สหเจริญวัฒน์, คุณแก้ม ดาลี ฮุนตระกูล และ คุณเบส ปุญพิชชา เตชคุณวุฒิ

URBY คืออะไร

แก้ม : URB Y เป็นคำแสลงจากคำว่า URBAN ปรับคำให้ดูสนุกขึ้น เริ่มมาจากรเรา 3 คน ที่เรียน Urban Design (การออกแบบชุมชนเมือง) เวลาทำโปรเจ็ค เราจะมองหาว่าจุดไหนที่เป็นจุดเด่นของย่าน หรือทำอะไรให้ย่านนั้นมีชีวิตขึ้นมา หรือเราสามารถที่จะดีไซน์อะไรเข้าไปได้บ้าง ไม่ได้พยายามจะใส่ Theme อะไร

เข้าไป แต่ทำให้กลมกลืน อย่างการออกแบบของโฮสเทลเราก็จะทำแบบเรียบง่าย เพื่อไม่ให้ดูฉูดฉาดมาก ให้อารมณ์แบบห้องนั่งเล่น เป็นจุดที่คนในย่านมารวมกันได้

ทำไมถึงเลือกทรงวาด

แอน : ทรงวาดเป็นพื้นที่ที่เราทั้ง 3 คนรู้จักกันอยู่แล้วจากการเรียนผังเมือง ในสตูดิโอเรียนเราจะต้องไปสำรวจย่านต่างๆ ในกรุงเทพฯ ทรงวาดเป็นพื้นที่หนึ่งที่เรารัก เรามองว่าย่านมีความน่ารัก ตั้งอยู่ข้างเยาวราชที่มีความวุ่นวายมาก ทุกอย่างดูรีบเร่งไปหมด คนเยอะทั้งกลางวันและกลางคืน แต่ในขณะที่พอข้ามมานิดนึงเป็นเส้นถนนทรงวาด เป็นเส้นที่สงบกว่าเยาวราชและอยู่ติดริมน้ำด้วย ซึ่งในกรุงเทพฯ หาพื้นที่ที่เข้าถึงแม่น้ำเจ้าพระยาได้ค่อนข้างยาก

แก้ม : พื้นที่ทรงวาดทั้งเส้นเป็นพื้นที่ติดแม่น้ำเจ้าพระยา โดยที่บางคนไม่รู้ด้วยซ้ำว่าตรงนี้ติดแม่น้ำ ซึ่งพอเราทำตรงนี้ก็เหมือนทำให้แปลกใจดีว่าพอเปิดมาแล้วเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา

(ซ้าย) คุณแอน ภรณ์ทิพย์ สหเจริญวัฒน์ และ (ขวา) คุณแก้ม ดาลี ฮุนตระกูล 2 ใน 3 ของผู้ร่วมก่อตั้ง URBY

อยู่ด้านหลัง ตอนแรกที่เรามาดู ตรงนี้เป็นโกดังเก็บของปิดทึบหมด คือเราเชื่อว่าถ้าเปิดแล้วมันจะสวย แล้วมันก็สวยจริงๆ เพราะเราได้จังหวะที่เป็นโค้งน้ำพอดี พอมองกลับไป มุมมองจะกว้างกว่าที่จะมองเห็นแค่ด้านตรงข้ามของแม่น้ำเจ้าพระยา

แอน : เราไม่ได้มองแค่ตึกนี้ตึกเดียวที่ว่าเป็นตึกอยู่ริมน้ำ แต่ด้วยความที่ย่านทรงวาดทั้งเส้นมันมีชีวิตชีวา มีความน่ารัก มีบริบทของพื้นที่ที่สวยงามอย่างตึกผลไม้ที่อยู่ตรงข้าม คือเรารู้สึกว่าย่านนี้มันน่ารัก อย่างที่บอกว่าพวกเราสามคนเป็นนักผังเมือง คือเราไม่ได้มองแค่ตึกนี้ตึกเดียว แต่เรามองว่าตึกนี้ ย่านนี้มันน่ารัก

โจทย์ในการทำโฮสเทลเกิดขึ้นจากอะไร

แอน : เราอยากทำโฮสเทลด้วยกัน 3 คนก่อน ตอนแรกเรามองหาย่านที่ใกล้รถไฟฟ้า เข้าถึงง่าย เราก็ไปดูหลายที่ ซึ่งเรารู้สึกว่าหลายๆ ที่ก็ยังไม่ใช่ พอมาเจอที่ตึกนี้ก็รู้สึกว้าว เออ มันใช่แล้ว ก็เลยมาทำ

ตึกนี้เคยเป็นอะไรมาก่อน

แอน : ตึกนี้เป็นห้องเย็นห้องแรกของกรุงเทพฯ แต่ว่าตอนที่เรามาเห็นคือเป็นโกดัง ตอนนั้นก็ยังไม่ใช้เป็นส่วนชั้นล่าง ชั้นบนเป็นโกดังเก็บของทั่วไป แล้วปล่อยเช่าในสวนข้างบน คือตอนที่เรามา ทางเดินที่ขึ้นมาตอนนั้น ข้างล่างก็ยังปิด เราต้องไปเดินขึ้นด้านหลัง เราก็มองว่ามันเป็นอาคารที่แปลกดี ปกติที่อื่นก็จะเป็นแบบห้องหนึ่งมีหลายชั้น เดินขึ้นชั้น 1 2 3 4 แต่ที่นี่คือทุกอย่างรวมอยู่ในชั้นเดียวข้างบนทั้งหมด พื้นที่มีความโปร่งโล่ง อีกสิ่งหนึ่งที่ชอบคือพอเป็นโกดังเก่า ระยะจากพื้นถึงเพดานสูงมาก ประมาณ 4 เมตรกว่า ทำให้ทุกอย่างดูโปร่ง

แก้ม : ส่วนการออกแบบ เราอยากให้มีมันเรื่อยๆ ไม่หิวหามาก เพราะอยู่ไปมันจะเบื่อ เราอยากให้มีมันอยู่ไปได้เรื่อยๆ อารมณ์เหมือนห้องนั่งเล่น เหมือนอะพาร์ตเมนต์สวยๆ แดดเข้า แสงเข้า โปร่ง สบาย คือเราอยากให้มีมันกลางๆ เหมือนเราอยู่ได้ทุกวันนี้

ผลตอบรับจากลูกค้าเป็นอย่างไรบ้าง

แอน : ดีค่ะเรื่อยๆ คนเข้าใจในส่วนของการออกแบบว่า เราอยากให้มีมันเรื่อยๆ แบบห้องนั่งเล่น ซึ่งคนก็จะมองว่าเขามาที่นี่คือมาเพื่อพักผ่อน แยกที่อยู่ที่นี่ก็จะเป็นแขกที่มาแล้วใช้ชีวิตอยู่ที่นี่เลย บางคนคือเป็นแขกประจำ คือเป็นที่ประจำเวลาที่เขาต้องมากรุงเทพฯ บางทีก็อยู่ 2-3 อาทิตย์เลยก็มี

แล้วผลตอบรับจากเพื่อนบ้านเป็นอย่างไร

แอน : ลูกค้าโฮสเทลของเราจะเป็นชาวต่างชาติ ที่เราเลือกสร้างโฮสเทลตรงนี้เพราะเป็นเส้นที่ติดกับสำเพ็งและเยาวราชที่เป็นย่านการค้าขาย รอยังวิ่งผ่านอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเราทำโฮสเทลที่เป็นกิจการใหม่ขึ้นมาในย่าน แต่เป็นกิจการที่ไม่รบกวนกับคนมาก เนื่องจากนักท่องเที่ยวไม่ได้มาด้วยรถส่วนตัว แต่จะมาด้วยขนส่งสาธารณะ เพราะฉะนั้นจะไม่มีปัญหาเรื่องที่จะจอดรถ ส่วนในแง่ของการค้าขาย นักท่องเที่ยวก็เข้าไปซื้อของจากร้านค้าแถวนี้ อย่างย่านเยาวราชบ้าง ทรงวาดบ้าง หรือถ้าแขกคนไทยหรือแขกต่างชาติบางคนก็จะมาซื้อของที่สำเพ็งบ้าง จะไม่ได้กระทบกับคนภายนอกมากเท่าไร

แก้ม : เรามีร้านกาแฟริมน้ำด้วย ส่วนมากจะเป็นคนในย่านที่มาร้านกาแฟด้านบน อย่างตำรวจที่มาลาดตระเวนก็จะขึ้นมานั่งพักผ่อน คือเป็นห้องนั่งเล่นใหม่ของแถวนี้ด้วย เพราะทั้งเส้นนี้ไม่มีตรงไหนที่เข้าถึงริมน้ำได้เลยในแง่ของการเป็นพื้นที่สาธารณะ ตรงนี้ก็เปิดจุดเปิดให้คนย่านนี้ขึ้นมาตรงริมน้ำได้

ในมุมมองของนักผังเมือง ย่านนี้ควรถูกพัฒนาในเรื่องใด

แก้ม : ทรงวาดเป็นที่ที่คนไม่ค่อยรู้จักเลย คนกรุงเทพฯ เอง หรือเพื่อนเราเอง เวลาพูดถึงทรงวาด คนก็จะเฉยๆ แต่พอบอกเยาวราชก็จะอ้อ หรือถ้าบอกว่าเส้นหลังเยาวราชก็ยังไม่ค่อยจะเหมือนเป็นเส้นที่ค่อนข้างใหม่ จะเห็นว่ามีร้านกาแฟที่มาก่อนอย่าง pieces มาเริ่มกิจการ คนก็รู้จักมากขึ้น แต่ก็ยังไม่ค่อยเยอะเลย คิดว่าถ้าอยากให้ย่านนี้เป็นที่รู้จักของคนในกรุงเทพฯ หรือคนรุ่นใหม่ คนรุ่นเก่าเขารู้จักอยู่แล้ว แต่คนรุ่นใหม่ไม่ค่อยรู้จักเส้นนี้ คือถ้ามีร้านเล็กๆ แทรกตัวอยู่เรื่อยๆ ก็คงทำให้ย่านตึกครึ้นขึ้น ในแง่ว่าดึงคนส่วนหนึ่งของกรุงเทพฯ มาโซนนี้ด้วย เพราะหลักๆ โซนนี้จะเป็นการค้าขายและโกดังเก็บของของเยาวราชเป็นหลัก คนก็เลยไม่ค่อยได้มา แต่พอเริ่มมีร้านอาหาร มีร้านกาแฟ มีที่ที่คนนอกสามารถเข้ามาได้ก็จะทำให้ย่านมีชีวิตชีวาขึ้น แต่ว่าเข้ามาในขนาดที่ไม่ได้มารบกวนมาก เพราะถ้ามาในขนาดใหญ่ก็อาจจะรบกวนอยู่เหมือนกัน ถ้าเป็นแบบขนาดเล็กๆ แทรกอยู่ ก็น่าจะเป็นเสน่ห์ของย่านนี้เหมือนกัน

แอน : เรามองว่าการใช้งานของพื้นที่ตรงนี้มันเป็น mixed-use project จริงๆ อย่างข้างล่างยังเป็นโกดัง เป็นห้องเย็น คือยังเป็นกิจกรรมเดิมอยู่ แต่แค่แบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งที่ชั้นบนมาเป็นกิจกรรมใหม่ มันก็เลยทำให้ทั้งสองฝั่งคือเราและเจ้าของตึก

(ซ้าย) ห้องเย็นแห่งแรกของกรุงเทพมหานครที่ยังคงเปิดกิจการอยู่ถึงปัจจุบันไปพร้อมกับกิจกรรมใหม่อย่างที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวและร้านอาหารได้อย่างลงตัว
(ขวา) ร้านอาหาร Woodbrook ตั้งอยู่บนชั้นบนของอาคาร ทำหน้าที่เป็นเสมือนห้องนั่งเล่นที่ต้อนรับทั้งแขกที่มาพัก นักท่องเที่ยว และคนในพื้นที่

อยู่ร่วมกันได้ เราก็ไม่ได้ไปกระทบเจ้าของตึก เจ้าของตึกก็ไม่ได้กระทบอะไรกับเรา มันก็น่าจะเป็นโมเดลที่อยู่ด้วยกันได้ แทนที่จะเป็นแบบที่อื่นที่มีปัญหา Gentrification (การปรับพื้นที่) ที่กิจกรรมใหม่เข้ามาครอบงำทั้งตึกโดยที่ไม่เหลือกิจกรรมเก่าเลย

แก้ม : ในเมืองเก่าบางส่วน ถ้าไม่มีกิจกรรมใหม่มันก็จะเงียบ เหมือนว่าตอนกลางวันร้านค้าเปิด ตอนกลางคืนก็เงียบแทบจะไม่มีคนเหลืออยู่ในย่านนั้นจริงๆ ก็เลยคิดว่าถ้าสามารถแทรกกิจกรรมเหมือนที่เราทำโฮสเทลอยู่ตรงนี้ อย่างเส้นนี้ ตอนกลางคืนก็จะเงียบ เลยคิดว่าถ้ามีกิจกรรมมาแทรก ทำให้มันอยู่ได้ตลอด อาจจะไม่ถึง 24 ชั่วโมง แต่ให้มีกิจกรรม ก็จะทำให้ย่านคึกครื้นขึ้น ย่านเมืองเก่า คนก็จะมามากขึ้น เพราะตรงนี้จริงๆ ตึกสวยมากทั้งเส้น แต่คนก็ไม่ได้มากกันเท่าไร

แอน : เรามองว่าการอนุรักษ์ ไม่ว่าจะย่านนี้หรือย่านกรุงเก่า เราโอเคกับการที่มันเปิดรับกิจกรรมใหม่ๆ เข้ามาในพื้นที่ แต่ว่าตัวคนที่เข้ามาก็ต้องเคารพคนเก่า กิจกรรมเก่า หรือตึกเก่าด้วย ไม่ใช่เปลี่ยนทุกอย่างทั้งหมด แต่คืออยากให้เห็นบริบทของพื้นที่ บริบทของตึก หรือบริบทของกิจกรรมเดิม แล้วเอามาปรับใหม่ ให้มันเข้ากับตัวของเดิม แล้วก็ทำให้ของเก่า อะไรที่มันถูกแซะแซงไว้ ถึงวันหนึ่งมันก็คงไม่สามารถอยู่ต่อไปได้ แต่ถ้ามันสามารถปรับหรือ Rehabilitation (การฟื้นฟูสภาพ) ของใหม่เข้าไปแล้วมันผสมผสาน

เข้าด้วยกันก็น่าจะเป็นการอนุรักษ์ที่ทุกอย่างมันยังยืนต่อไปได้ ไม่ใช่แบบตึกเก่าก็ไม่ต้องเปลี่ยนอะไร ทุกอย่างเป็นอย่างนี้ ซึ่งมันไม่สามารถเข้ากับโลกยุคใหม่ในอนาคตได้ แต่ถ้ารู้จักการปรับคนเปิดรับกับสิ่งใหม่เข้ามา โดยคนที่เข้ามาก็ยังเคารพพื้นที่ มันก็น่าจะยังไปได้

ภาพอนาคตของย่านทรงวาดในมุมมองของเราเป็นแบบไหน

แอน : เรามองว่ากิจกรรมการค้าส่งก็ยังคงอยู่ จริงๆ ในกิจกรรมค้าส่งไม่ว่าจะย่านเยาวราช สำเพ็ง ทรงวาด เรามองว่ามันเป็นก้อนเดียวกันซึ่งเป็นย่านการค้าระดับเมือง กิจกรรมการค้าส่งคงไม่ได้หายไปหรือว่าคงอีกนานมากกว่ามันจะหายไป เราก็มองเหมือนที่แก้มบอกว่ากลางคืนมันก็มีช่วงเวลาที่มีโอกาส มันยังมี คือการแทรกกิจกรรมเข้าไปเหมือนอย่างที่เรากำลังทำกับย่านนี้ แล้วมันเพิ่มจำนวนมากขึ้น แต่ว่าของเก่ายังอยู่ เราอยากให้ทรงวาดเป็นแบบนั้น เราไม่ได้อยากให้ทรงวาดเปลี่ยนไปเป็นของใหม่ทั้งหมด เพราะว่ามันก็ยังขาดเสน่ห์ของทรงวาด เราอยากให้เห็นผสมผสานกิจกรรมทั้งหมดเข้าด้วยกัน คือยังมีใหม่บ้าง ของเก่ายังอยู่บ้าง อยู่ด้วยกัน ■

ทิศทางเรื่องการพัฒนาของโลกจากนี้ไป การพัฒนาที่ยั่งยืนจะเป็นหัวข้อหลักที่องค์กร หน่วยงาน จะให้ความสำคัญและถือเป็นกรอบความคิดที่จะเป็นแนวทางสำคัญ แม้ว่าเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนจะรวมเอาเกือบทุกเรื่องไว้ด้วยกัน ตั้งแต่ปัญหาความยากจน การพัฒนาเมือง ที่อยู่อาศัย พลังงาน โลกร้อน เรื่องจิตป่าเถื่อนเป็นองค์ประกอบซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังมีเรื่องของ Post Habitat 3 มีเรื่องความสมดุลของการพัฒนาเมือง การพัฒนาที่อยู่อาศัย เป็นต้น

ในบริบทของประเทศไทยเราควรทำอย่างไรให้เกิดทิศทางการเปลี่ยนแปลงในทิศทางนี้ ไม่เช่นนั้นเราจะกลายเป็นผู้สร้างปัญหาเสียเอง

การพัฒนาเมืองในประเทศไทย เป็นไปในทำนองคล้ายกัน คือเป็นไปตามยถากรรม กรณีของเมืองใหญ่ๆ อย่างกรุงเทพฯ นักลงทุนจะเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดทิศทางการพัฒนาเมือง ซึ่งสะท้อนถึงโครงสร้างอำนาจการบริหารจัดการและอำนาจทุน ส่วนอำนาจเล็กๆ น้อยๆ ของประชาชนเป็นเพียงองค์ประกอบของระบบใหญ่ ถ้าได้มีการปรึกษาหารือหรือพูดคุยกัน เพื่อให้คนมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงเกิดประโยชน์ต่อทุกคน เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีความมั่นใจว่าจะพัฒนาอะไร เพื่ออะไร หากเป็นเช่นนั้น เมืองจะเดินไปอย่างที่สร้างความรู้ สร้างการมีส่วนร่วม สร้างแนวทางการพัฒนาร่วมกัน

เดิมอาจมีกลุ่มคนที่รวมตัวทำอะไรด้วยกัน มีโครงสร้างที่เชื่อมโยงกันในด้านต่างๆ ในย่านในชุมชนของตน ทำให้เมืองมีชีวิตชีวา ปัจจุบันพื้นที่เหล่านี้ลดน้อยลงจนถึงหายไป เพราะผู้มีอำนาจคิดแต่เรื่องก่อสร้างขนาดใหญ่ทำให้พื้นที่ส่วนของประชาชนหายไป เรากำลังสร้างเมืองที่ไม่คิดถึงประชาชน ไม่มีสังคม ไม่มีประวัติศาสตร์ ความเป็นชุมชน ความสัมพันธ์ของมนุษย์ไม่ได้ถูกจัดวางไว้ในการสร้างเมืองสมัยใหม่ การสร้างเมืองกลายเป็นเรื่องของการค้า การลงทุน การก่อสร้าง ซึ่งไม่ได้เป็นเฉพาะในประเทศไทย แต่เป็นลักษณะร่วมของเมืองทั่วไปในเอเชีย

สำหรับดิฉัน สิ่งที่สำคัญในการสร้างเมืองคือคน คนควรเป็นศูนย์กลาง เพราะคนคือผู้สร้างเศรษฐกิจ สร้างสังคม สร้างความสัมพันธ์ การสร้างสรรค์และนวัตกรรมทั้งหลายล้วนเกิดจากคน การสร้างตรงนี้ที่จริงไม่มีชนชั้น หมายความว่าแต่ละคนมีความ

สามารถที่แตกต่างกัน แต่มีความสำคัญเท่าเทียมกัน ถ้าเราศึกษาเมืองที่พัฒนาแล้วจะพบว่า ถ้าคนในเมืองมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน พื้นที่ในเมืองจะสะท้อนความมีชีวิตชีวาของผู้คน ดึงคนให้อยากเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของเมือง และเมืองก็เป็นส่วนหนึ่งของผู้คน ทำให้เมืองมีชีวิตชีวา เมื่อเมืองมีชีวิตชีวา ความสัมพันธ์ของผู้คนก็จะยิ่งดีขึ้น ฉะนั้น คนคือสิ่งที่มีความสำคัญ แต่กลับหายไปในระบบการพัฒนาเมืองของโลกปัจจุบัน ที่เรื่องเศรษฐกิจ การลงทุน การพัฒนาทางกายภาพ สาธารณูปโภค การขนส่งกลายเป็นเรื่องหลัก ฉะนั้นในการพัฒนาเมือง เราควรดึงคนให้กลับมาเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มีส่วนร่วมในการคิด การสร้าง การตัดสินใจ เพราะถ้าปล่อยให้ไปไปตามกระแสการพัฒนาที่เป็นอยู่จะเป็นการส่งสมปัญหาในอนาคต เหมือนคนเป็นโรคที่รักษาไปตามอาการแทนที่จะรักษาที่สาเหตุ

ดิฉันขอแลกเปลี่ยนประสบการณ์งานชุมชนที่ดิฉันทำมา เช่น โครงการบ้านมั่นคง ที่ให้ชุมชนเป็นหลักในการพัฒนาชุมชนเอง เราสามารถเปลี่ยนจากการที่คนถูกระงับ ถูกกำหนด มาคิดเอง ทำเองได้อย่างไร แม้เรื่องที่จะแลกเปลี่ยนเป็นเรื่องในชุมชน แต่ขอให้คิดถึงเมืองในบริบทเดียวกันว่า เมื่อคนเป็นหลักความคิด ความสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นไม่จบสิ้น จากเรื่องหนึ่งไปอีกเรื่องหนึ่งเรื่อยๆ ขอยกตัวอย่างเกาหลีใต้ ซึ่งเหมือนกับเมืองต่างๆ ในเอเชีย คือเมืองเปลี่ยนแปลงเร็วมากเพียงแค่ช่วงอายุของเราคนเดียว จากที่เป็นอยู่ในช่วงทศวรรษ 1950 กลายมาเป็นอย่างที่เห็นในปัจจุบัน วิธีการอยู่อาศัยของผู้คนเคลื่อนไปข้างหน้าอย่างน่ากลัว จากที่เคยอยู่กันเป็นชุมชนที่พึ่งพาอาศัยกัน ถูกเปลี่ยนอย่างฉับพลัน วิธีการคือหลายของเก่าแล้วสร้างใหม่ ในการหลายของเก่าไม่ใช่แค่บ้านแต่อย่างเดียว แต่ทุกอย่างถูกทำลายไปด้วย ทั้งความสัมพันธ์ในชุมชน องค์กรประกอบเล็กๆ กลุ่มเล็กๆ สถาบันเล็กๆ ของชุมชน พื้นที่เล็กๆ รวมทั้งความสามารถในการจัดการเพื่อให้มีชีวิตอยู่พื้นที่เล็กๆ เหล่านี้มีความหลากหลายเพราะต้องรองรับผู้คนที่หลากหลาย เมื่อพื้นที่นี้ถูกทำลายไปแล้วจะสร้างอะไรขึ้นมาทดแทนเพื่อให้คนเล็กๆ เหล่านี้อยู่ได้ รัฐได้สร้างที่อยู่อาศัยแบบอุตสาหกรรม แรกๆ คนก็เข้าไปอยู่ แต่สุดท้ายก็ไม่อยู่เพราะจ่ายไม่ไหวบ้าง รูปแบบที่อยู่อาศัยไม่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตบ้าง ที่สำคัญคือผู้คนไม่มีความสัมพันธ์กัน ปัจจุบันเมืองต่างๆ ในเอเชียเต็มไปด้วยสลัม เพราะสลัมเกิดเร็วกว่าความสามารถในการแก้ไขปัญหา หากเราลองเปลี่ยนมุมมองใหม่ มองว่าคนเหล่านี้มีความสามารถ เป็นนักสู้ แม้จะไม่มีเงิน ไม่มีที่ดิน ไม่มีความรู้ อยู่อย่างผิดกฎหมาย แต่ก็สามารถสร้างบ้านจนได้ ทำงานทำได้ ต่อหน้าต่อไปมาได้ ส่งลูกไป

เรียนหนังสือได้ ถ้าเรามองคนเหล่านี้ในมุมใหม่ สนับสนุนให้เขาใช้ความสามารถที่ไม่ผิดกฎหมาย คือให้คนเป็นหลัก ไม่เอารูปแบบเป็นหลัก เน้นให้คนจัดการกันเอง ประเทศไหนๆ ในเอเชียก็เหมือนกัน คนไม่มีปัญหา มีความสามารถ มีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลง ปัญหาคือระบบไม่เห็นความสามารถของคน ต้องคิดให้ทำ ให้ ซึ่งสิ่งที่คิดให้ทำให้ไม่เข้ากับเขาเลย

เราจึงคิดศาสตร์ขึ้นมาใหม่ ให้ประชาชนเป็นหลัก ให้คนมาร่วมกันคิดร่วมกันทำ ทำในระดับเมือง ไม่ต้องทำทีละพื้นที่ ความรู้ความสามารถทำในระดับใหญ่ได้ เราสามารถคิดระบบการเงินใหม่ถ้ารัฐจะผ่านเงินให้ชาวบ้านจัดการร่วมกันแบบสหกรณ์ก็ได้

และต้องไม่ใช่การทำเรื่องเดียว ต้องทำพร้อมกันทุกเรื่อง สร้างคน สร้างชุมชน สร้างที่อยู่อาศัย สร้างระบบใหม่ของคนร่วมกัน ประเด็นคือคนต้องมาก่อน จัดระบบคน ระบบการอยู่ร่วมกันใหม่ สร้างระบบชุมชน ระบบการจัดการ ระบบการเงิน ระบบสังคม ไปพร้อมกัน เงื่อนไขอีกอย่างหนึ่งคือทำอย่างไรให้สภาพของชุมชนเปลี่ยนไป คนจนจนเพราะมีอำนาจน้อย ไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สภาพภาพของชุมชนจะเปลี่ยนไปถ้าเขาได้รับการยอมรับเป็นกลุ่มคนที่ใครๆ มองเห็น เขาต้องนำเสนอ ต่อรอง และคนมีอำนาจจะต้องสนใจฟังหรืออยากร่วมมือด้วย วิธีการคือเราต้องเชื่อมโยงกันด้วยการทำงานพร้อมกันทั้งเมือง เริ่มด้วยการมองว่าในเมืองมีชุมชนอยู่ที่ไหน อยู่ตรงไหนบ้าง และอยู่แบบไหน จากนั้นเราส่งสถาปนิกลงไปร่วมคุยร่วมวางแผนว่าแต่ละชุมชนต้องการอยู่แบบไหน ซึ่งจะพบว่าเกิดรูปแบบมากมาย เราไม่ต้องคิดให้ก่อนว่า จะต้องเป็นแฟลต ในอินโดนีเซียมีนโยบายก่อสร้างแฟลตหนึ่งพันหลัง ทำไม่ต้องเป็นแฟลต สมมุติว่ารัฐให้เงินหน่วยละห้าแสนบาท เอาเงินห้าแสนบาทคูณด้วยหนึ่งแสนหน่วย เอาเงินจำนวนนี้มาตั้งเป็นกองทุนเพื่อเอาไปทำที่อยู่อาศัยที่หลากหลายตามที่ชาวบ้านต้องการจะไม่ดีกว่าหรือ ที่เมืองอยุธยา เราเริ่มด้วยการดูว่าทั้งเมืองมีชุมชนเท่าไร อยู่ที่ไหน วิถีชีวิตเป็นอย่างไร แล้วเริ่มทำงานโดยเริ่มตั้งกลุ่มออมทรัพย์ก่อน นี่เป็นตัวอย่างว่าที่ไหนจะปรับอย่างไร ปรับได้ทุกที่ ชนชั้นกลางก็ทำได้ไม่เฉพาะแต่ชุมชนแออัด เริ่มแบบเดียวกัน วงไว้ก่อนว่าชุมชนอยู่ตรงไหนบ้างแล้วมาคุยกันว่าแนวทางปรับปรุงจะเป็นอย่างไร

ที่ชุมชนบางบัว เป็นการรื้อบ้านเก่าแล้วก่อสร้างใหม่โดยชาวบ้านเอง บางกรณีเป็นการย้ายชุมชนไปอยู่ในที่ดินใกล้ๆ โดยสามชุมชนอาจย้ายไปอยู่ที่เดียวกัน หรือเป็นการแบ่งที่ดินกัน เพราะเมืองต้องพัฒนา เจ้าของที่ดินต้องการที่ดิน ชุมชนก็คืนที่ดินให้เขาครึ่งหนึ่งก็ทำได้

รูปแบบการเงินก็ออกแบบจากคน มีกลุ่มออมทรัพย์ที่ทุกคนต้องร่วมกันออม เมื่อมีการออมก็มีทุน มีการจัดการ เราผ่านเงินเข้าไปในระบบของชาวบ้านซึ่งทำหน้าที่เหมือนธนาคารแต่มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับวิถีชาวบ้าน จากประสบการณ์ที่ทำงานมา ระบบการเงินของชาวบ้านมีอัตราคืนเงินถึง 97 เปอร์เซ็นต์

ในการออกแบบวางผัง ชุมชนจะร่วมกันคิดว่าอยากอยู่แบบไหน อยากได้บ้านแบบไหน โดยการช่วยเหลือของสถาปนิกที่จะลงไปประชุมเพื่อรวบรวมความคิดความต้องการของชุมชนมาช่วยจัดผัง ออกแบบบ้าน กระบวนการวางผังนี้จะนำไปสู่การสร้างกลุ่มทางสังคม เป็นการสร้างระบบของชุมชนใหม่จากโครงสร้างเดิมทำให้ชุมชนเดินไปในทิศทางเดียวกัน นี่คือการวางผังซึ่งไม่ใช่การวางผังทางกายภาพเท่านั้น แต่เป็นการวางผังทุกเรื่องไปพร้อมๆ กัน ทั้งกายภาพ สังคม การจัดการ เศรษฐกิจ การเมือง หลังจากการทำงานร่วมกันแล้ว คนจะรู้สึกเป็นเจ้าของ จะมีความรับผิดชอบและเป็นส่วนหนึ่งของการดูแลรักษา ทั้งสภาพแวดล้อม การบริหารจัดการ การสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง

ในบริบทของการพัฒนาเมืองจะมีแนวทางหลักสองแนวทางคือ รัฐเป็นหลัก และ ประชาชนเป็นหลัก การที่รัฐเป็นหลัก หมายถึง รัฐคิด รัฐรับเหมา รัฐจัดการ และเป็นเจ้าของหมดทุกอย่าง แต่ถ้าประชาชนเป็นหลักก็ต้องคิดกลับทาง กลับบทบาทกันให้คนคิด ทำ และจัดการโดยรัฐเป็นผู้สนับสนุน อันที่จริงคนอยากเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหา อยากจัดการชีวิตตัวเอง อยากเปลี่ยนแปลงแต่ไม่มีพื้นที่ ขณะที่รัฐไม่เข้าใจว่าจะใช้พลังของคนสร้างการเปลี่ยนแปลงได้อย่างไร แนวทางที่ประชาชนเป็นหลักได้รับความสนใจและทดลองนำไปปฏิบัติอย่างกว้างขวางในหลายๆ ประเทศ โดยมีหลักการสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการรวมตัวกันของคนจากภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม และประชาชนทั่วไป เพื่อสร้างโอกาสให้ผู้คนจากภาคส่วนต่างๆ มาพบปะ แลกเปลี่ยนกัน สร้างเครือข่ายเปิดรับแนวคิดของประชาชนในวงกว้าง เพื่อร่วมกันค้นหาและสร้างข้อเสนอที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง วิธีนี้ใช้แนวทางประชาชนเป็นหลักในการขับเคลื่อนส่งเสริมความคิดริเริ่มของผู้คน จากการบริหารด้วยการสั่งการจากรัฐบาลมาเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างกันให้มากขึ้น ความสัมพันธ์ของรัฐกับประชาชนจะปรับเข้าหากันมากขึ้น นำไปสู่การร่วมมือระหว่างประชาชนและรัฐในเรื่องต่างๆ เช่น เด็ก ผู้หญิง สาธารณสุข ที่อยู่อาศัย การพัฒนาทั้งหลายก็จะเกิดขึ้นอย่างยั่งยืน มีครั้งหนึ่งที่ประเทศอินเดีย นักสังคมสงเคราะห์เข้าไปสอนคนใน

ชุมชน เรื่องการเลี้ยงลูกและโภชนาการ ดิฉันอยู่กับผู้นำชุมชนด้วย เขาอารมณ์เสียมาก บอกกับนักสังคมคนนั้นว่า ผู้หญิงที่เธอสอนมีลูกมาสามคนแล้ว โภชนาการของคนในชุมชนไม่ดีก็จริงแต่วิธีสอนไม่จำเป็นต้องเป็นแบบนี้ น่าจะใช้การคุยแลกเปลี่ยนกันมากกว่า

ในบริบทของกรุงเทพฯ กทม. ไม่จำเป็นต้องทำงานเองทั้งหมดแต่สร้างคณะกรรมการขึ้น ชวนคนเก่งๆ แต่ละเรื่องมาช่วยทำงาน เช่น ชุดหนึ่งทำเรื่องเยาวชน ชุดหนึ่งทำเรื่องคลอง ชุดหนึ่งทำเรื่องที่อยู่อาศัย โดย กทม. สนับสนุนงบประมาณไม่ต้องมากก็ได้ กรรมการแต่ละชุดก็จะไปหาทางคิดกันเองว่าจะทำโครงการอะไรแบบไหน ทำให้เกิดกลุ่มที่ทำเรื่องเดียวกัน กระบวนการที่ระดมกระจายก็จะรวมกันเข้ามาเชื่อมโยงกันเป็นระบบ ร่วมคิดร่วมทำ เมื่อทำกันมากๆ หลากหลาย เมืองจะค่อยๆ มีพื้นที่เล็กๆ ผู้คนจะเริ่มโยกกันเข้ามา เกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมพื้นที่ทางสังคมก็จะเกิดขึ้น

การบริหารเมืองแนวใหม่เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือการบริหารร่วมกับประชาชน ที่ละตินอเมริกา บางประเทศถึงขั้นบริหารงบประมาณร่วมกัน คือ เมื่อเกิดกลุ่มประชาสังคมที่หลากหลายก็จะมีการจัดงบประมาณมาสนับสนุน เช่น ปีนี้มีงบประมาณสนับสนุนสามสิบล้านบาท กลุ่มต่างๆ เช่น เยาวชน จักรยาน ที่อยู่อาศัย สวน เป็นต้น จะปรึกษาหารือกัน แล้วกระจายงบลงไปให้แต่ละกลุ่ม ง่ายๆ แบบนี้ แนวทางที่ประชาชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมเป็นเจ้าของแบบนี้ จะเปลี่ยนหน้าตาของเมืองไปเลย เริ่มเกิดพื้นที่เล็กๆ กระบวนการเล็กๆ เกิดการเติบโตของผู้คน คนก็มีความสุข มีส่วนร่วม มีโอกาสที่จะเป็นผู้พัฒนาเมือง

นี่คือแนวทางของการพัฒนาเมืองและชุมชน อยากจะจบด้วยการบอกว่า “เราทำได้” และไม่จำเป็นต้องทำตามกระแสหรือตามแนวทางที่เราคิดว่าไม่น่าจะใช้ มันน่าจะมีวิธีที่ดีกว่า ซึ่งเราต้องสร้างบทบาทของเราขึ้นมาเพื่อให้เกิดพลังของสิ่งที่เราคิดดีกว่า ไม่มีข้อจำกัดของเราที่จะสร้างความเปลี่ยนแปลงจริงๆ แล้ว การเปลี่ยนแปลงเป็นหน้าที่ของทุกคนด้วยซ้ำไป เท่าที่เป็นอยู่พวกเราสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงได้ และดิฉันเชื่อในพลังของทุกคนที่จะสามารถร่วมกันพัฒนาเมือง เพื่อให้เกิดพื้นที่ของประชาชนมากขึ้น เพราะแท้ที่จริง คน คือทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของสังคม

สรุปจากปาฐกถา เนื่องในงาน 100 ปี เจน เจค็อบส์ เมื่อ 20 ธันวาคม 2559 ■

ปรับโฉม Friendly market แนวคิดตลาดเป็นมิตรกับทุกคน

ผู้ผ่านหลายทศวรรษของชุมชนที่งดงาม ตระกูลที่เข้มแข็ง Urban Organic Market ตลาดเมืองสุภาพและประชาธิปไตยมาส์-อาทิตย์ขึ้นเรือง ที่มีวิถุนการค้าอย่าง
ร่วมกับกลุ่มนี้เอง ผิดแบบแนวความคิดจากการศึกษาฐานการฝึกฝนส่วนที่ในหลายๆ ที่ ชุมชนเมืองเกิดการฉีกตลาดที่มีแนวคิดเรื่องการค้าสุภาพ ฟู
รวมทั้งประสานหรือผ่านร้านค้า สินค้าที่ปลอดภัย เพื่อสร้างพื้นที่เชื่อมโยงระหว่างวิถีชุมชนอาหารปลอดภัย เช่นต้นกำเนิดของเมืองอินนิมาคม 2558 ณะสหกรณ์
ไทยได้ชื่อใหม่ว่า **ตลาดเมืองใหม่ เป็นมิตรกับทุกคน** ตลาดที่เป็นมิตรกับทุกคน เป็นการปรับรูปแบบการจำหน่ายกิจกรรมต่างๆ ให้เข้ากับทุกกลุ่มมากขึ้น
การสร้างพื้นที่กิจกรรมที่ส่งเสริมการขายปลีกแบบค้าปลีก และสินค้าที่ปลอดภัย รวมทั้งการเดินพื้นที่ของเปลี่ยนแนวความคิดการค้าวิถีชุมชน ที่เป็นศูนย์
แนวความคิดของเหล่าวิถีที่นำเสนองานของตลาดวิถีใหม่ ตลาดสุภาพในย่านเมืองเก่าตามมี ที่หลายทศวรรษยังไม่รู้

1

สินค้าที่เข้มแข็งในภาพ "คนรัก ไร่ ไร่ รักผัก"
เป็นที่รักกันที่สวนของชาวอินนิมาคมที่ปลูกผัก
"ไร่" ขึ้นที่ไร่ในไร่ ไร่ไร่ ไร่
"กะสิทักใหม่" หมายถึง ตลาดน้อย
ย่านที่อยู่มากของชุมชนชาวอินนิมาคมที่ไร่ไร่
ที่ขึ้นฐานมาที่ 200 D
ทางชุมชนที่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่
ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่
ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่

2

ตลาดวิถีใหม่ เป็นกิจกรรมที่ร่วมผ่าน ภายใต้
โครงการส่งเสริมวิถีการบริโภคเพื่อสุขภาพ
ได้มีชุมชนเมือง
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
เพื่อสร้างพื้นที่ปลอดภัยที่ปลอดภัยที่ปลอดภัย
สินค้าที่ปลอดภัยในเขตเมือง สร้างการเชื่อมโยงวิถีชุมชนเมืองสุขภาพ
สนับสนุนวิถีการบริโภค การทำงานที่ ไร่ไร่ไร่
เป็นชุมชนที่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่
เป็นพื้นที่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่

5

เป็นย่านเมืองเก่า
และเป็นพื้นที่ค้าปลีก
ของชุมชนเมือง
ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่
ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่
ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่

6

เพื่อให้ประชาชนที่มาร่วมกิจกรรมในตลาด
ได้ทราบถึงธรรมชาติของวิถีการบริโภค
ส่วนมากที่ความที่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่
ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่
ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่
ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่ไร่

ทำทางให้พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงทอดพระเนตรในกรุงเทพมหานคร

โดยเป็นการนำเสนอเรื่องราวของชีวิตของชุมชนตลาดน้อย
กว่า 30 คน ซึ่งจากการจัดทำโครงการนี้สามารถเสริมภาพลักษณ์ของตลาด
น้อยให้เป็นที่ยอมรับได้จริงและยั่งยืน

3 Friendly Market

ตลาดประชานิยมชุมชนน้อยซึ่งเป็นกำลังชุมชน
ในการพัฒนาวิถีของคนในชุมชนตลาดน้อย
โดยมีชุมชนตลาดน้อยเป็นตัวกลางในการ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน อาทิ การเรียนรู้วิถีการทำ
ขนมหรือการทำอาหารที่ชุมชนตลาดน้อย
หรือการทำสวนที่ชุมชนตลาดน้อย
โดยเป็นการเรียนรู้วิถีการทำ
สวนที่ชุมชนตลาดน้อย

4

ตลาดสีเขียว

โครงการพัฒนาชุมชนตลาดน้อยโดยเป็นพื้นที่
ชุมชนตลาดน้อย โดยเป็นศูนย์กลางของชุมชนตลาดน้อย
โดยมุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่ตลาดน้อย
ซึ่งมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 10 ไร่ โดยเน้นการพัฒนา
จากพื้นที่ว่างเปล่าให้เป็นพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่
แป๊ะเป็งชุมชนจิตทุกเก็บตกที่ 3 ของเดือน
ที่คนต่างถิ่นมาทำหรือที่พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
โครงการพัฒนาชุมชนตลาดน้อยโดยเป็นพื้นที่พัฒนาพื้นที่
และสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมในตลาดน้อย

8

ทำไม่ได้ทำใจจำหน่ายของเก่า

เป็นแนวคิดที่จะช่วยพัฒนาพื้นที่
ซึ่งมีพื้นที่ว่างเปล่าในชุมชนตลาดน้อย
โดยชุมชนตลาดน้อยสามารถพัฒนาพื้นที่
ซึ่งมีพื้นที่ว่างเปล่าในชุมชนตลาดน้อย
ซึ่งมีพื้นที่ว่างเปล่าในชุมชนตลาดน้อย
ซึ่งมีพื้นที่ว่างเปล่าในชุมชนตลาดน้อย
ซึ่งมีพื้นที่ว่างเปล่าในชุมชนตลาดน้อย
ซึ่งมีพื้นที่ว่างเปล่าในชุมชนตลาดน้อย

7

ตลาดน้ำที่ชุมชนน้อย

โดยเป็นการนำวิถีการทำ
ขนมหรือการทำอาหารที่ชุมชนตลาดน้อย
หรือการทำสวนที่ชุมชนตลาดน้อย
ซึ่งมีพื้นที่ว่างเปล่าในชุมชนตลาดน้อย

9

แป๊ะเป็งชุมชนจิตทุกเก็บตก

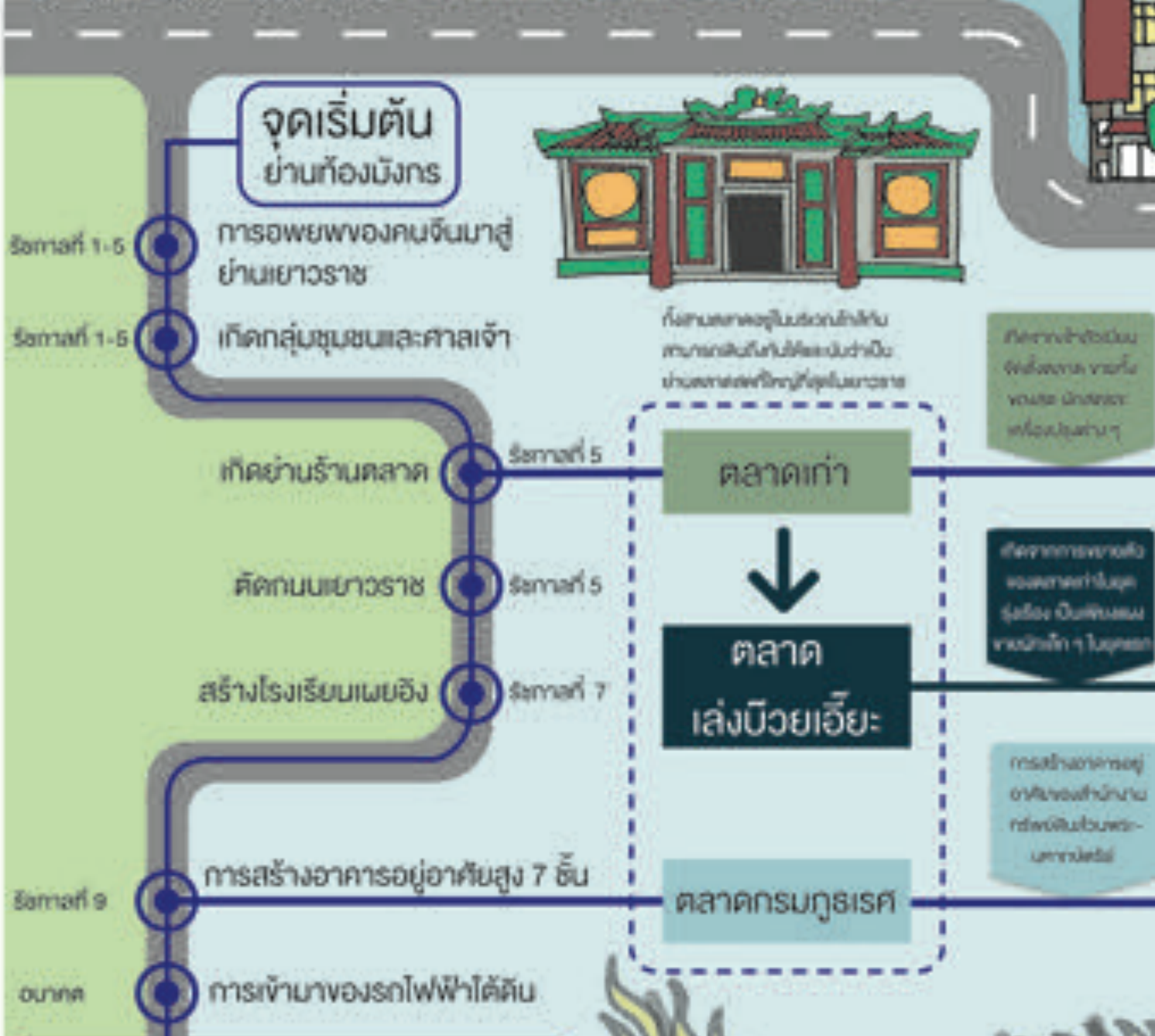
โดยมีโครงการพัฒนาชุมชนตลาดน้อย
โดยมุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่ตลาดน้อย
ซึ่งมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 10 ไร่ โดยเน้นการพัฒนา
จากพื้นที่ว่างเปล่าให้เป็นพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่
ซึ่งมีพื้นที่ว่างเปล่าในชุมชนตลาดน้อย

เรื่องราวทั้งหมดนี้เผยแพร่ในเว็บไซต์ของโครงการฯ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาชุมชนตลาดน้อย
โดยโครงการฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะมีการทำงานร่วมกันกับชุมชนตลาดน้อยในการพัฒนาพื้นที่
โดยมีพื้นที่ว่างเปล่าในชุมชนตลาดน้อย การพัฒนาชุมชนตลาดน้อยโดยเป็นพื้นที่พัฒนาพื้นที่
และสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมในตลาดน้อย

ตลาดบนท่าเลทองมังกร

ถนนมังกรคือ
ชื่อถนนของถนนเยาวราชซึ่งมีความยาว 1 กิโลเมตร มีลักษณะ
คล้ายกับมังกรขี้นคร ในทางตรงกันข้ามกับถนนที่ทาง
พระราชพิธีคือมีหัวและหางของถนน

ทองมังกรคือ
เกาะที่เป็นลักษณะคล้ายกับมังกรในทางตรงกันข้ามกับหัวและหาง
ของถนนเยาวราชคือมีหัวและหางที่หัวและหางของถนนคือมีหัว
ที่หัวของถนนคือมีหัวและหางที่หัวและหาง

ปัจจุบัน
แห่งบิวตี้มี
มีร้านค้าถึง **85** ร้าน
และเป็นสถานที่ที่ความถี่ที่
ถี่สุดจากทั้ง 3 ตลาด

สินค้าประเภท ต่างๆ ในตลาดเล่งบิวตี้:

51% เครื่องปรุงและของแห้ง

เช่น ใบชาสมุนไพรแห้ง ปลาแห้ง เครื่องปรุงรส ผงแป้ง ผงกาแฟ ผงโกโก้ ผงกาแฟผงกลั่น ผงกาแฟผงกรอบ ผงกาแฟผงปั่น ผงกาแฟผงชงดื่ม ผงกาแฟผงชงร้อน ผงกาแฟผงชงเย็น ผงกาแฟผงชงร้อน ผงกาแฟผงชงเย็น ผงกาแฟผงชงร้อน ผงกาแฟผงชงเย็น

20% อาหารพร้อมทาน

เช่น ขนมเค้ก ขนมปัง ขนมหวาน อาหารแช่แข็ง อาหารแห้ง

17% ของสด

เช่น ผักสด ผลไม้สด ปลาสด เนื้อสัตว์สด ผักแห้ง ผักกาด ผักกาดหอม ผักกาดขี้นก ผักกาดขี้นก ผักกาดขี้นก ผักกาดขี้นก ผักกาดขี้นก

12% อื่นๆ

เช่น ของหวาน ขนมหวาน เครื่องดื่ม ขนมปัง ขนมปัง ขนมปัง ขนมปัง

ถนนชุนจิ๋ว
เป็นย่านการค้าที่เก่าแก่ที่สุดของกรุงเทพฯ และเป็นย่านที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติมาเยือนมากที่สุด

ถนนเยาวราช
เป็นย่านการค้าที่เก่าแก่ที่สุดของกรุงเทพฯ และเป็นย่านที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติมาเยือนมากที่สุด

ตลาด

เล่นบ๊วยเอ๊ะ

วัดนิเวศธรรมสถาน

ถนนเจริญกรุง

ตลาดนัดรถไฟ

ตลาดกรมธรรม

ถนนวังบูรพาภิรมย์

ถนนเยาวราช

ตลาดเก่าเยาวราช

ที่มา: การค้าปลีกและค้าส่งแห่งประเทศไทย 2561

สัญลักษณ์

- เครื่องปรุงรส ของแห้ง
- อาหารพร้อมทาน
- ของสด
- อื่นๆ

บอกเล่าเก้าสิบ

ข่าวประชาสัมพันธ์กิจกรรมในย่านจีน

แคะคิด แล้วแชรส์

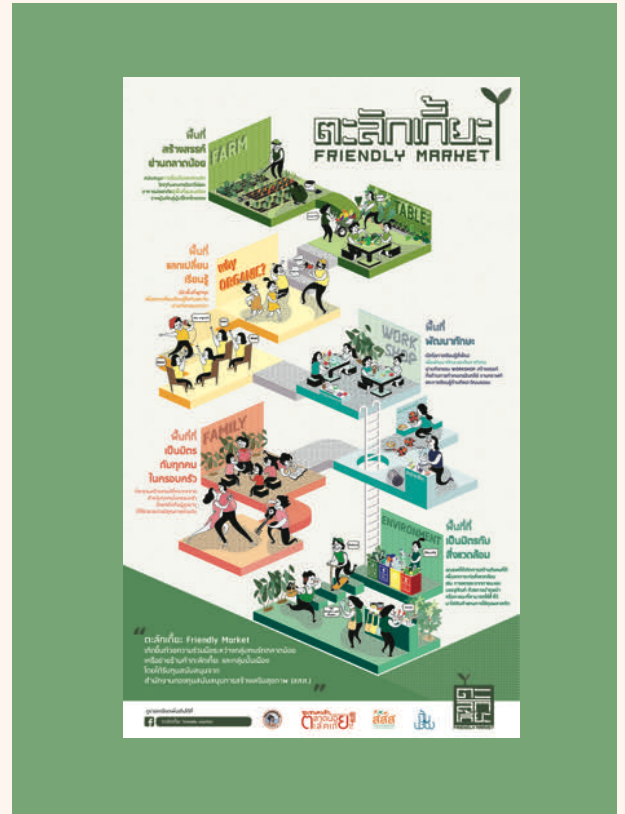
ก็รับหนังสือ "ไข่น้ำทาวน์ ย่านนำเดิน" ไปเลยฟรีๆ !

หนังสือแนะนำ 10 เส้นทาง ลัดตลก เสาะคลอง ท่องริมน้ำ ในย่านจีน ที่แนะนำโดยคนในชุมชน พร้อมประวัติบอกเล่า ที่คุณสามารถเป็นเจ้าของได้ง่ายๆ เพียงร่วมสนุกกับกิจกรรม ตามกติกา

1. ถ่ายรูปถนน ตรอก หรือซอยในเขตสัมพันธวงศ์ พร้อมเช็คอินบนถนนเส้นนั้น
2. บอกเหตุผลว่าทำไมคุณถึงคิดว่า “เขตสัมพันธวงศ์ เหมาะกับการเป็นย่านแห่งการเดิน” และ เสนอไอเดียว่า “คุณอยากให้มีการปรับปรุงอะไรบนถนนเส้นนี้”
3. โพสต์ลงบน Facebook ของตนเอง พร้อม Tag Page “ย่านจีนถิ่นบางกอก-Bangkok Chinatown” (อย่าลืมเปิดเป็น Public Post เพื่อให้ Admin สามารถเช็คข้อมูลได้)
4. บันทึกภาพหน้าจอเก็บไว้เป็นหลักฐาน แล้วมารับหนังสือได้ที่ ที่ทำการย่านจีนถิ่นบางกอก ณ บ้านไท่จ้วน เอ็งกี่ ตลาดน้อย

ระยะเวลาร่วมสนุก

ตั้งแต่วันที่ ถึงวันที่ 30 เมษายน 2562

ตะลั๊กเกียะ

Friendly Market

ตะลั๊กเกียะ Friendly Market ตลาดที่เป็นมิตรกับทุกคนและสิ่งแวดล้อม ชวนทุกคนมาเดินเล่นและทำกิจกรรมร่วมกันทั้งครอบครัวในบรรยากาศริมแม่น้ำเจ้าพระยา ย่านตลาดน้อย ซื้อสินค้าจากร้านค้าคุณภาพกว่า 60 ร้าน ทั้งสินค้าเกษตรอินทรีย์ อาหารและขนมโฮมเมด เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ของใช้จากวัสดุธรรมชาติ ของแต่งบ้าน งานทำมือ และสินค้าจากชุมชนย่านตลาดน้อย ร่วมกิจกรรมเวิร์คช็อปสร้างสรรค์ที่หลากหลาย วงพุดคุยเรื่องสุขภาพและสิ่งแวดล้อม เพลิดเพลินไปกับวงดนตรีที่ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนมาแสดงให้ฟังกัน จัดขึ้นเป็นประจำทุกเดือนที่ลานท่าเรือสี่พระยา (ติดศูนย์การค้าริเวอร์ ซิตี้) อ้อ ! อย่าลืมช่วยกันลดขยะด้วยการพกภาชนะส่วนตัวและถุงผ้ามาใส่สินค้าด้วยนะ

ติดตามรายละเอียดกิจกรรมเพิ่มเติมได้ที่

Facebook : ตะลั๊กเกียะ Friendly Market

Instagram : @talakkia.friendlymarket

จิ้มก้องและกำไร : การค้าไทย-จีน 2195-2396

ผู้เขียน : สารสิน วีระผล

หนังสือเล่มนี้เป็นงานวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก ที่เสนอต่อมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อ พ.ศ. 2517 เป็นงานเขียนที่นำเสนอให้เห็นถึงความสำคัญของการค้าในระบบบรรณาการ ที่ทั้งจีนและไทยต่างได้รับผลประโยชน์อย่างคุ้มค่า พร้อมกับรายละเอียดที่ช่วยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเอกสารโบราณของไทยบางชิ้น และทำให้ภาพประวัติศาสตร์จีนในบางแง่มุมมีความชัดเจนมากขึ้นด้วย ■

60 ปี โฟ้นทะเล

ผู้เขียน : อัจฉิเยยะ

บรรณาธิการแปล : ปนัดดา เลิศล้ำอำไพ

บันทึกที่เขียนขึ้นจากความทรงจำเกี่ยวกับความเป็นไปของชาวจีนโพ้นทะเลในแถบอุษาคเนย์ ที่ต่อสู้เพื่ออิสรภาพและเพื่อการมีชีวิตอยู่ เป็นหนังสือที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ จากผู้เขียนที่เป็นนักหนังสือพิมพ์มากประสบการณ์ ผลงานของเขาได้สร้างความประทับใจให้กับผู้อ่านในมาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซียมาแล้ว ■

แผนที่สร้างชาติ: รัฐประชาชาติ กับการทำแผนที่หมู่บ้านไทย ในยุคสงครามเย็น

ผู้เขียน : เก่งกิจ กิติเรียงลาภ

หนังสือเล่มนี้ทำให้เรารู้ถึงที่มาที่ไปของการทำแผนที่ทหาร ซึ่งใช้เทคนิคภาพถ่ายทางอากาศของกองทัพสหรัฐในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเริ่มจากการทำแผนที่มาตรฐานฉบับ L708 และตามมาด้วยการทำแผนที่มาตรฐานอีกหลายประเภท เช่น แผนที่ภูมิประเทศ แผนที่ถนน เส้นทางการบิน แผนที่สภาพอากาศ แผนที่ป่าไม้ แต่ชุดที่สำคัญที่สุดคือ แผนที่จังหวัด เป็นแผนที่ที่มีความละเอียดอย่างมาก ใช้สำหรับการวางแผนการรบในเมือง โดยสามารถระบุหลังคาเรือน สิ่งปลูกสร้าง ต้นไม้ แหล่งน้ำ ที่นา และอื่นๆ อย่างละเอียด ■

สนับสนุนโดย : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ปรึกษา : ศรินพร พุ่มมณี บรรณาธิการ : ดวงพร ปิตินานนท์
นักเขียน : ศรินพร พุ่มมณี, ปรัชญา ลือชาจรัสสิน, จุฑาธิ์ กังวานภูมิ, ปณัฐพรรณ ลัดดาภิรมย์, ดวงพร ปิตินานนท์, ธนวัฒน์ ปานแจ่ม
นักเขียนรับเชิญ : สมสุข บุญญะบัญชา ช่างภาพ : ชัชพงศ์ กมลศักดิ์พิทักษ์ สถานที่ถ่ายปก : ถนนเจริญกรุง เขาวราช ออกแบบ
รูปเล่ม : โสภณ สุขแสงแก้ว จัดทำโดย : โครงการย่านจีนถนนบางกอก